

VESTAGDERMUSEET

— VI FORTELLER DIN HISTORIE —

Flekkefjord museum // *Byhistorie siden seilskutetiden*
Setesdalsbanen // *Norges første museumsjernbane*
Gimle Gård // *Landsdelens vakreste herregård*
Lista museum // *Historie i krig og fred*
Sjølingstad Uldvarefabrik // *Den levende museumsfabrikken*
Mandal museum // *Den lille byen med de store kunstnerne*
Kristiansand museum // *Friluftsmuseet på Kongsgård*
Kristiansand kanonmuseum // *Verdens nest største kanon*

DIREKTØREN HAR ORDET	3
STYRETS ÅRSBERETNING 2014	4
Vest-Agder-museet IKS - formål og organisasjonsform	5
Personale, arbeidsmiljø og administrasjon	6
Utfordringer	9
Takk til ansatte, frivillige og samarbeidspartnere	12
Økonomiske forhold	12
Regnskap 2014	14
ÅRSMELDING FRA VEST-AGDER-MUSEET 2014	32
FORNYING	33
FORMIDLING OG LOKALE AKTIVITETER	39
Besøkstall ved avdelingene	39
Formidling i Vest-Agder-museet	40
Formidlingsaktivitet ved avdelingene	45
Kristiansand museum	45
Gimle gård	46
Kristiansand kanonmuseum	46
Setesdalsbanen	47
Mandal museum	49
Sjølingstad Uldvarefabrik	49
Lista museum	50
Flekkefjord museum	51
FORVALTNING	52
Bygningsvern	52
Vedlikehold og antikvarisk drift ved besøksmålene	53
Gjenstandsforvaltning og fotobevaring	54
Magasin og konservering	59
Kompetanseheving	59
FORSKNING OG DOKUMENTASJON	60
STØTTE OG TJENESTER TIL EKSTERNE AKTØRER OG MUSEER	62
DIGITALE BILDER I AGDER (DBA)	63

DIREKTØREN HAR ORDET

I 2012 evaluerte vi, i 2013 omorganiserte vi, i 2014 realiserte vi!

Året 2014 har fremfor noe stått i handlingens tegn. Etter å ha evaluert driften i 2012 – hvor hovedkonklusjonen var at ingen ville ha «Vest-Agder-museet ugjort», men at det var behov for en spissing og tydeliggjøring av drift og organisering, ble museet omorganisert i 2013. Målet var en mer effektiv drift, mer tid til faglig arbeid – og en organisering som gjør at nye konsolideringer/ oppgaver i minst mulig grad skal påvirke den daglige driften i organisasjonen. I 2014 skulle den nye organisasjonen prøves ut.

Museet har mange utfordringer, ikke minst innen samlingsforvaltning. Dette er et område hvor vi virkelig har tatt grep i 2014 – og hvor vi har fått lagt grunnlaget for et langsiktig arbeid. Ekstra ressurser fra både Kulturdepartement og fylkeskommune gjorde det mulig å starte på et skippertak innen restaurering av museets antikvariske bygg. Dette er viktig, både for å bevare byggene i seg selv, men også i forhold til publikums inntrykk av museet som faginstusjon. Bygg preget av tidens tann er ikke noe godt kvalitetsstempel.

«Folk skulle bare visst hvilke skatter vi sitter på», tenker vi ofte i museet, og nå skal de snart få vite det! Gjennom en dedikert prosjektstilling registreres nå museets samlinger systematisk og digitalt. Disse skal så legges ut på «Digitalt museum», slik at alle og en hver kan sitte hjemme i sin egen stue og se hva som finnes i samlingene, og deretter selvfølgelig få lyst å komme på museene for å se og oppleve gjenstander og miljøer også fysisk.

Etableringen av ei museumshavn på Odderøya i Kristiansand har vært planlagt i mange år, men realiseringen har latt vente på seg. I 2014 ble første spadestikk tatt – en stor dag for meg som leder – men en minst like stor dag for mange av de som har vært med i alle de årene hvor dette har vært en visjon på papiret. Den 25. juli 2015, håper vi blir en stor dag for enda fler. Da åpnes fase 1 av havna for publikum.

Grunnlovsjubileet har vært sentralt også i Vest-Agder-museet. Mange skoleklasser har vært med på opplegg rundt jubileet, som også har vært markert med utstillinger og foredrag. Det er lenge siden det har vært så mange nye utstillinger i Vest-Agder museet som i 2014 – noe som nok er en medvirkende grunn til publikumsrekorden!

I Vest-Agder-museet er vi optimister! I 2014 arbeidet vi med museets posisjon og slagord. Som «Sørlandets største museum» skal vi «Fortelle din historie». I 2015 møter vi lav indeksregulering og stram økonomi, med økt fokus på egeninntjening og utforskning av muligheten til å utvikle nye publikumstilbud og museumsbutikker – og vi er sikre på å lykkes!

Kristiansand, 26. februar 2015

John Olsen

Direktør

STYRETS ÅRSBERETNING 2014

VEST-AGDER-MUSEET IKS – FORMÅL OG ORGANISASJONSFORM

Grunnlaget for virksomheten

Vest-Agder-museet IKS er et kulturhistorisk museum som består av åtte avdelinger lokalisert i Flekkefjord, Lista, Sjølingstad, Mandal, Kristiansand og Venesla. Museets hovedadministrasjon og fagseksjon ligger på Odderøya i Kristiansand. Museet er organisert som et interkommunalt selskap med formål å organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kulturhistorien i Vest-Agder. Museet har ansvar for drift og forvaltning av de samlinger og anlegg som er konsolidert i selskapet.

Deltakere i selskapet er Vest-Agder fylkeskommune og kommunene i Vest-Agder. Eierandel og deltakeransvar er fordelt slik:

- Vest-Agder fylkeskommune 50/100
- Kristiansand kommune 20/100
- Flekkfjord, Farsund, Mandal og Venesla kommune 5/100 hver
- Sirdal, Kvinesdal, Lindesnes, Hægebostad, Audnedal, Lyngdal, Åseral, Marnardal, Søgne og Songdalen kommune 1/100 hver

Museet skal søke å bidra til at de deltakende kommuner får et godt museumstilbud.

Representantskap og styre

Representantskapet er Vest-Agder-museets høyeste myndighet. De deltakende kommuner og fylkeskommunen utøver sin myndighet i selskapet gjennom dette organet. Representantskapets medlemmer og varamedlemmer velges for 4 år i henhold til den kommunale valgperioden. Det kan foretas nyvalg i perioden. Representantskapet har 16 medlemmer, 1 medlem fra hver deltakerkommune og 1 medlem fra fylkeskommunen. Representantskapsmøter ble i 2014 avholdt 2. april, 22. september og 27. november. Terje Damman leder representantskapet i perioden 2012 til 2015, med Kari Røynlid som nestleder.

Vest-Agder-museet har et styre på 9 medlemmer med personlige varamedlemmer.

7 velges av representantskapet og 2 velges av de ansatte. Valgperioden er 4 år, tilsvarende den kommunale valgperioden. For ansatterepresentantene er valgperioden 2 år.

Styremedlemmer	Personlige varamedlemmer
Thor Jørgen Tjørhom – styreleder	Reidun Bakken
Toril Runden – nestleder	Anne Margrethe Larsen
Åse Marie Bue	Kristin Ljosland
Solveig Nordkvist	Sigrid Tufteland
Tobias Oftedal	Jan Seland
Harald Sodal	Per Sigurd Sørensen
Aslak Wegge	Bjørn Danielsen
Judith Seland Nilsen – ansatterepresentant	Oliver J. Torkelsen - 1. vara
Per Grimsgaard – ansatterepresentant	Agnete Kjellin - 2. vara

Det har vært avholdt 9 styremøter i 2014 og 59 saker har blitt behandlet. Bygging av nytt aktivitetsbygg i museumshavna på Odderøya, overdragelse av kulturhistoriske eiendommer fra Vest-Agder fylkeskommune og konsolidering med DS Hestmanden er i tillegg til oppfølging av museets utfordrende økonomi de sakene som har fått mest oppmerksomhet gjennom året. I september fattet representantskapet vedtak om at Vest-Agder-museet kan stå som eier av fast eiendom, på anbefaling fra styret. Styret gjennomførte i forbindelse med sitt styremøte i oktober årlig dialogmøte med Vest-Agder fylkeskommune.

PERSONALE, ARBEIDSMILJØ OG ADMINISTRASJON

Ansatte og frivillige i Vest-Agder-museet

Museet hadde ved utgangen av 2014 totalt 39,7 faste årsverk, hvorav 1,1 stilling ble holdt vakant de siste månedene av året av økonomiske hensyn. I tillegg kommer to prosjektansatte som arbeider innen samlingsforvaltning, henholdsvis med registrering av gjenstander og antikvarisk bygningshåndverk. I museets høysesong økte antallet ansatte betydelig i form av omvisere/guider, butikk-/kafé-medarbeidere og vedlikeholdsarbeidere. Også i 2014 har museet hatt personer fra NAV inne på arbeidstrening.

I 2014 har tre av museets trofaste ansatte gjennom mange år gått over i pensjonistenes rekker. To av stillingene står ubesatt ved årsslutt, mens det fra 1. september ble ansatt ny museumshåndverker på Kristiansand museum. Det har blitt ansatt ny konsulent på Setesdalsbanen og vikariat som konservator med ansvar for industri og maritim industrihistorie ble besatt fra august. Den kombinerte stillingen som leder for region øst og avdelingsleder for Kristiansand museum, Gimle Gård og Kristiansand kanonmuseum ble fast besatt fra 1. oktober. Det er lederne av regionene øst og vest og leder for fagseksjonen som sammen med direktør og administrasjonssjef utgjør museets øverste ledergruppe. Avdelingslederne for øvrig og lederne av driftsgruppene deltar i utvidet ledergruppe som samles to til tre ganger i året.

Flere av avdelingene i Vest-Agder-museet har venneforeninger som deltar indirekte eller direkte i driften. De frivillige bidrar både faglig og sosialt til miljøene de er en del av i museet og tilfører museet en betydelig innsats i form av dugnad.

Samarbeidspartnere

Vest-Agder-museet har i 2014 kjøpt tjenester i forbindelse med forskjellige prosjekter. Rådgivningsfirmaet Backer & Bang har bidratt i forhold til arbeidet med posisjonering, merkevarebygging og markedsføring av Vest-Agder-museet. Trygve Nordby og Harald Stokkeland har blitt brukt som kursholdere i forbindelse med et internt lederutviklingsprogram. I forprosjektet knyttet til bygging av aktivitetsbygg i museumshavna har det blitt kjøpt konsulenttjenester fra Faveo.

Likestilling og mangfold

Museets målsetning er å være en arbeidsplass der det råder likestilling mellom kvinner og menn. Ved utgangen av 2014 hadde museet 44 ansatte hvorav 21 var kvinner og 23 var menn. Vest-Agder-museets styre besto i 2014 av 4 kvinner og 5 menn. Styret har på bakgrunn av denne kjønnsfordelingen ikke funnet det nødvendig å iverksette spesielle tiltak med hensyn til likestilling. Vest-Agder-museet anser seg å være en inkluderende organisasjon preget av mangfold på flere plan. Ansatte med forskjellig kulturell og aldersmessig bakgrunn sikrer bredde i museumsdriften. Også faglig er mangfoldet stort, fra ansatte i antikvarisk tekstilproduksjon og dampogdrift til mer tradisjonelle museumsfag. Museet er IA-bedrift (IA = inkluderende arbeidsliv) og legger til rette for arbeidstrening og praksisplasser for personer fra NAV der det er mulig.

Kompetanseheving

Vest-Agder-museet er en kunnskapsvirksomhet, og de ansatte er gjennom sin kompetanse, arbeidsinnsats og motivasjon det viktigste redskapet for å nå organisasjonens mål. Kompetansen og kunnskapen til den enkelte ansatte er et viktig aktivum i museets daglige virksomhet, og det satses bevisst på å videreutvikle både den formelle og den uformelle delen av de ansattes kompetanse. Ansatte i museet har deltatt på nettverkssamlinger og på en rekke relevante seminarer, kurs og møter som bidrar til å øke kompetansenivået både individuelt og generelt i museet. Den utvidete ledergruppa i museet avsluttet våren 2015 et lederutviklingsprogram med opplegg knyttet til hver enkelt leders utvikling i egen kontekst. Museets øverste ledergruppe deltok på ledelsesseminar i regi av Norsk Museumsforbund i mai.

I tillegg til at museet er opptatt av å bygge egen kompetanse, har det også vært fokus på å dele museets erfaringer og kunnskap med andre. Museets ansatte har delt sin kompetanse gjennom å holde foredrag og kurs, blant annet har fagseksjonen avholdt kurs i linoljemaling og nevertaking. På Setesdalsbanen har det blitt holdt kurs i banearbeid, med deltakelse av ansatte og frivillige også fra de andre museumsjernbanene. Museet avholder hver vår kurs for egne guider der også eksterne aktører har blitt invitert til å delta. Ansatte ved museet har i tillegg holdt guidekurs eksternt.

I oktober 2014 fikk leder for fagseksjonen i museet, Kathrin Pabst, godkjent sin doktorgrads-avhandling "*Mange hensyn å ta – mange behov å avveie. Moralske utfordringer museumsansatte møter i arbeidet med følsomme tema*". Arbeidet ble offentlig forsvart 17. desember og det ble avholdt disputasmiddag samme kveld med en rekke inviterte gjester. Pabst har holdt eksterne foredrag gjennom året knyttet til temaet profesjonsetikk.

Organisasjonsutvikling

Det har i 2014 blitt lagt ned et betydelig arbeid med rullering av strategisk plan, der både formål, verdier, visjon og videre strategi for Vest-Agder-museet har vært tema. Dette arbeidet har delvis foregått i regi av rådgiverne Trond Backer og Jan Bang. Backer & Bang har blant annet gjennomført en spørreundersøkelse blant de ansatte som ble brukt som en del av grunnlaget for en spissing av formål, verdier og visjon for museet, og planen for videre posisjonering og merkevarebygging. Vest-Agder-museet er Sørlandets største museum, og det er viktig å bygge og styrke en stolt internkultur hvis vi skal nå målsetningene om økte publikumstall og større egeninntjening. Å involvere alle ansatte har vært viktig i prosessen, både for å få gode innspill, men også for å sikre en god forankring i virksomheten.

Felles treffsteder for alle ansatte bidrar til å styrke samholdet og det faglige samarbeidet på tvers i organisasjonen. Det har blitt utviklet tre fellessamlinger for alle ansatte i Vest-Agder-museet; en strategisamling 18. februar, en samling 18. september der museets videre posisjonering og merkevarebygging var hovedtema og den siste 18. november der utveksling av informasjon om aktivitetene på hver enkelt avdeling ble gitt prioritet.

Arbeidsmiljø (HMS)

Trivsel og psykososialt arbeidsmiljø blant de ansatte ved museet synes å være god. Det har vært fokus på god intern informasjonsflyt i organisasjonen og kommunikasjon mellom ansatte og ledelse for å oppnå medvirkning og eierskap, og på sosiale/faglige aktiviteter som kan bidra til et godt arbeidsfellesskap på tvers. Når det gjelder det fysiske arbeidsmiljøet har Agder Bedriftshelsetjeneste i 2014 fulgt opp den tidligere helse- og arbeidsmiljøundersøkelsen på Sjølingstad og bidratt med både oppfølging av enkeltsaker og opplegg for enkel trening i arbeidstiden for de ansatte. Tilsvarende er igangsatt for Setesdalsbanen. En gjennomgang og fornyelse av museets HMS-system er startet i 2014, med støtte fra Agder Bedriftshelsetjeneste. Både overbygning for hele museet og avdelingenes HMS-håndbøker skal revideres.

Det totale sykefraværet i 2014 har ligget på 6,2 %. Dette er noe høyere enn fraværet i 2013 og litt høyere enn målsetningen i museets IA handlingsplan på 5,6 % sykefravær. Sykefraværet anses ikke å ha sammenheng med det psykososiale arbeidsmiljøet i museet. Det har blitt rapportert tre mindre arbeidsrelaterte skader på ansatte.

Vest-Agder-museet har et arbeidsmiljøutvalg som i 2014 har bestått av Eva M. Høiby (ansattes representant), Oliver J. Torkelsen (ansattes representant/verneombud Sjølingstad Uldvarefabrik), John Olsen og Gro Eikeland (arbeidsgiverrepresentanter). Det er arbeidsgiversiden som har hatt leder- og sekretærfunksjonen i AMU gjennom året. Agder Bedriftshelsetjeneste har også møtt på møtene.

Det har vært avholdt fem møter i AMU i 2014 med blant annet følgende saker:

- Sykefravær
- Uønskede hendelser/arbeidsulykker
- Ny samarbeidsavtale om inkluderende arbeidsliv (IA)
- Vurdering av forhold med betydning for arbeidsmiljøet i nytt aktivitetsbygg i Nodeviga
- Løpende orientering om saker av relevans for arbeidsmiljøet generelt i museet

Påvirkning av det ytre miljø

Setesdalsbanens aktivitet er av en slik art at noe utslipp i forbindelse med museumstogkjøring er uunngåelig. Utover dette bidrar ikke museets til å forårsake skadelig påvirkning av det ytre miljøet.

Arbeid i administrasjonen

Administrasjonen består av direktør, administrasjonssjef, prosjektleder og regnskapsfører. Prosjektlederstillingen har markedsføring som arbeidsfelt, i tillegg til arbeidsoppgaver knyttet til utvikling av Odderøya, herunder oppfølging av forprosjekt og byggestart for aktivitetsbygget i museumshavna. Administrasjonen bistår avdelingene i forhold til budsjett/regnskap, markedsføring, personalsaker og felles administrative rutiner. Også fellesanliggender som IKT og forsikring koordineres av administrasjonen. En arbeidsgruppe for økonomi- og administrasjon fungerer på tvers i organisasjonen og arbeider med standardisering av rutiner i museet.

Av større saker har administrasjonen arbeidet med omorganiseringen, konsolidering med DS Hestmanden, kontakt mot Fylkeskommune og kommuner, posisjonering og markedsføring i tillegg til utvikling av museet på Odderøya generelt og museumshavna spesielt.

UTFORDRINGER

Økonomisk handlingsrom

Som Sørlandets største museum, må vi være oppdaterte, aktuelle og profesjonelle i alt vårt arbeid. Dette fordrer et økonomisk handlingsrom som ikke finnes i dag. At kulturdepartementet for 2015 la indeksreguleringen på ca. 1,9 %, mens lønnsveksten for 2014 endte på rundt 4 % har bidratt ytterligere til å begrense mulighetene for utvikling. Dette slår ekstra hardt ut i en bedrift som VAM, hvor andelen lønn/personalkostnad er høy. Den høye andelen lønnskostnad henger sammen med både en desentralisert struktur og at mange av museets avdelinger er personalkrevende å drifte. Lav indeksregulering merkes også godt i VAM, siden Vest-Agder er det fylket, nest etter Akershus, Vestfold og Østfold, hvor det allerede brukes minst penger på museum pr. innbygger. Det arbeides kontinuerlig med å øke egeninntjeningen for å avhjelpe situasjonen, men dette vil ikke kunne kompensere for en lav indeksregulering over år.

Bygningsvern

Vest-Agder-museet forvalter 96 antikvariske bygg. Det er det et stort etterslep på vedlikehold av disse. En ekstra bevilgning fra 2014 i fra Kulturdepartementet og Vest-Agder fylkeskommune har gjort at museet er kommet i gang med et målrettet arbeid for å ta unna det mest kritiske forfallet. Det er imidlertid fremdeles ikke nok ressurser til at man både kan opprettholde et godt løpende vedlikehold, samtidig som man ruster opp de byggene hvor forfallet allerede er kommet langt. VAM bør derfor sammen med de andre museene arbeide videre for å øke bevilgningene til bygningsvedlikehold generelt. Museet bør i tillegg vurdere om enkelte bygg bør avhendes.

Magasinsituasjonen

Vest-Agder-museet forvalter nær 60 000 gjenstander og 228 000 fotografier. I Mabergåsen på Lista er det etablert et moderne magasin med klimaregulerte haller for mindre og mellomstore gjenstander. Dette dekker behovet for den vestre delen av fylket, samt for hele museet når det gjelder fotomagasin. Kristiansand museum leier et større lokale i Vågsbygd, men dette er for lite, og en del gjenstander oppbevares derfor under utilfredsstillende forhold i museumsbygget på Kongsgård eller i et kaldt lager samme sted. Magasinet knyttet til Setesdalsbanen er lite egnet til dette formålet. Situasjonen for de unike vogner/vognkasser fra 1880–1890 på Setesdalsbanen ble avhjulpet i 2014, gjennom nybygg. Museet utreder nå muligheten for sentralmagasin for små og mellomstore gjenstander for den østre delen av fylket, samt magasinløsning for større gjenstander for hele fylket. Gjenbruk av eksisterende bygningsmasse på Odderøya vurderes som en mulig løsning.

Samlingsforvaltning - registrering

Alle museets gjenstander må gjennomgås og registreres i Primus. Totalt er kun ca. 13 500 av ca. 60 000 gjenstander registrert. Dette arbeidet er viktig for å få oversikt over hva museet forvalter, samlingenes tilstand, samt for å kunne ta godt funderte avgjørelser når det gjelder inntak av nye gjenstander. Det er ikke realistisk å få dette til uten å organisere arbeidet som et prosjekt med ekstra innleid personell, noe som krever ekstra økonomisk handlingsrom. Museet har derfor gjennomført en målrettet satsing innenfor dette fagområdet i 2014, ved hjelp av en prosjektstilling for en registrator. I prosjektperioden ble det oppdaget flere uregistrerte samlinger, samt gjenstander som var ikke bare måtte registreres, men også konserveres og flyttes umiddelbart. Prosjektstillingen videreføres i 2015, men behovet for bedre oppbevaring, registrering og organisering av samlingene er fortsatt stort.

Kunnskapsoverføring knyttet til handlingsbåren kunnskap

VAM særpreges av mange avdelinger/funksjoner knyttet til «håndbåren kunnskap», det vil si kunnskap som vanskelig lar seg dokumentere utover at kunnskapen går fra person til person. Dette gjelder særskilt aktiviteten på Sjølingstad, driften på Setesdalsbanen samt mye av bygningsvedlikeholdet. På avdeling Sjølingstad har det vært lagt ned et stort arbeid i å utvikle manualer og dokumentasjon som kan støtte opp under opplæringen av nytt personell. Det er imidlertid utfordrende at funksjoner som tidligere ble løst av mange, nå løses av noen få. Sjølingstad, Setesdalsbanen og bygningsvern bør fortsette å arbeide med å videreutvikle manualer for kunnskapsoverføring, også i 2015. Dette er et tidkrevende arbeid som trekker personell ut av den daglige driften og følgelig i en periode krever økte ressurser. Det bør arbeides videre med å involvere flere personer i de ulike prosessene, slik at flere sitter på parallell kunnskap. Museet har i 2014 blitt styrket med en restaureringshåndverker i fagseksjonen, og sammen med en nyansatt bygningshåndverker med spesialkompetanse innen dendrokronologi på Kongsgård, er museet i gang med kunnskapsoverføring til egne ansatte, på tvers av avdelingene.

Vest-Agder-museet som kompetanseinstitusjon

Museet ser allerede nå at omorganiseringen som ble gjennomført i 2013, har gitt en mer rasjonell drift. Samtidig har det vist seg behovet for ytterlige avklaringer for å få en effektiv drift av alle arbeidsområder på plass. Konkret gjelder dette for organisasjonen av bygningsvern som skal gjennomgås på nytt i begynnelsen av 2015. I forbindelse med museets ambisjon om å bringe flere opp til sertifisering etter Norsk museumsforbunds ordning (Konservator NMF), har det vist seg at det er mer vanskelig enn antatt å frigjøre tid til forskning. I 2014 har én konservator fått skrivepermisjon for å fullføre et bokprosjekt, mens én annen kunne fullføre doktorgrad. Dette vil sannsynligvis føre til godkjenning av søknader som vil sendes i begynnelsen av 2015, om godkjenning av konservator NMF-kompetanse og godkjenning av førstekonservator NMF-kompetanse.

TAKK TIL ANSATTE OG FRIVILLIGE

Styret i Vest-Agder-museet takker ansatte, frivillige og alle samarbeidspartnere for innsatsen i 2014. Aktiviteten har vært høy gjennom året, og Vest-Agder-museet har gjennom fornying, formidling, forskning og samlingsforvaltning blitt lagt merke til, både lokalt, regionalt og nasjonalt.

ØKONOMISKE FORHOLD

Fortsatt drift

Styret betrakter Vest-Agder-museets økonomiske situasjon som utfordrende. Det arbeides på flere områder for å endre dette, både i forhold til å oppnå økt økonomisk støtte fra offentlige tilskuddsyttere på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig hold, og i forhold til å øke museets egeninntjening. Man har stor tro på at et målrettet markedsarbeid vil kunne øke besøkstallene, og derigjennom inntektene fra billettsalg, kafé- og museumsbutikk salg vesentlig. Vest-Agder-museet har en høy andel av de totale driftsmidlene bundet opp i lønn. En økning i museets inntekter vil bidra til at denne andelen reduseres.

Årets totale inntekter, inklusive finansinntekter, utgjorde 50 232 650 kroner. Tilsvarende utgjorde årets kostnader 48 209 217 kroner. Til sammen gir dette et netto driftsresultat på 2 023 433 kroner. Oppnådde egeninntekter i 2014 er nærmere 12 % av de totale driftsinntektene.

Driftsresultatet for 2014 er bedret med 533 183 kroner på grunn av premieavvik på pensjonsinnbetalinger til KLP for 2013 og aktuarberegning av premieavviket for 2014, hvorav sistnevnte, 341 607 kroner, kostnadsføres i 2015. Pensjonspremie og pensjonskostnader har de siste årene vært sterkt økende i museumssektoren, og fremtidige pensjonsforpliktelser dekkes ikke av avsatte pensjonsmidler. Dette medfører en fremtidig forpliktelse som potensielt kan resultere i et kapitalunderskudd.

Vest-Agder-museets egenkapital var ved utgangen av 2014 ca. 9,4 millioner, hvorav fri egenkapital avsatt i disposisjonsfond utgjorde 4,20 millioner kroner og 2,94 millioner kroner var avsatt i bundne driftsfond. Styret anser likviditeten å være tilfredsstillende.

Vest-Agder-museet har begrenset økonomisk handlefrihet, men med økt fokus på egeninntjening, adekvat ressursbruk og tett økonomistyring, mener styret og ledelsen at forutsetningen for fortsatt drift og utvikling av museet er til stede. Årsregnskapet er satt opp under denne forutsetning.

Til representantskapet i Vest-Agder-museet IKS

REVISORS BERETNING FOR 2014

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Vest-Agder-museet IKS som viser et netto driftsresultat på kr 2.023.433 og et regnskapsmessig mer-/mindreforbruk på kr 0. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, driftsregnskap og kapitalregnskap avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

KRISTIANSAND REVISJONSDISTRIKT IKS

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Vest-Agder-museet IKS per 31. desember 2014, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapskikk i Norge.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Kristiansand 2. mars 2015

Monica H. Smith-Tønnessen
Statsautorisert revisor

VEST-AGDER-MUSEET IKS

Organisasjonsnr.: 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2014

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

<u>DRIFTSREGNSKAP</u>	Note	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Regnskap 2013
Salgsinntekter		5 862 570	4 930 000	4 684 254
Leieinntekter		38 310	0	56 400
Andre driftsinntekter		200	0	932
Tilskudd	2	41 483 306	41 656 010	35 075 275
Refusjoner inkl sykepenger		848 518	110 000	1 164 685
Mva ref.krav drift-komp.		1 600 240	1 000 000	1 146 567
SUM DRIFTSINNTEKTER		49 833 144	47 696 010	42 128 113
Driftsutgifter		9 557 151	9 191 083	8 638 267
Varekjøp		902 625	887 000	774 518
Lønn og sosiale utgifter		30 260 622	28 857 610	27 412 384
Endring premieavvik	8	-533 183	0	819 898
Forbruksvarer og tjenester		1 372 411	1 265 500	1 255 295
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler		3 672 911	3 611 500	1 483 776
Inventar og utstyr		505 098	421 000	509 787
Mva betalt komp.ordningen		1 600 240	1 000 000	1 078 973
Aktiviteter/prosjekter		864 405	790 000	441 155
Tap på fordringer	4	0	0	0
Avskrivninger	9	429 907	430 000	375 293
SUM DRIFTSUTGIFTER		48 632 188	46 453 693	42 789 346
Brutto driftsresultat		1 200 956	1 242 317	-661 233
Renteinntekter og utbytte		399 505	250 000	321 575
Sum eksterne finansinntekter		399 505	250 000	321 575
Renteutgifter og låneomkostninger		6 936	0	7 436
Avdrag på lån		0	0	0
Sum eksterne finansutgifter		6 936	0	7 436
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner		392 569	250 000	314 139
Motpost avskrivninger		429 907	430 000	375 293
NETTO DRIFTSRESULTAT		2 023 433	1 922 317	28 199
Brukt slik:				
Bruk av disposisjonsfond	7	0	0	488 748
Bruk av bundet driftsfond	7	972 940	0	1 142 960
Sum bruk avsetninger		972 940	0	1 631 709
Avsatt slik:				
Overført til kapitalregnskapet	7	0	50 000	67 594
Avsatt disposisjonsfond	7	289 356	306 533	607 681
Avsatt bundne driftsfond	7	2 707 017	1 565 784	984 633
Sum avsetninger		2 996 373	1 922 317	1 659 908
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk		0	0	0

VEST-AGDER-MUSEET IKS

Organisasjonsnr.: 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2014

KAPITALREGNSKAP

Alle beløp i hele kroner

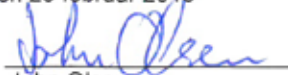
		Regnskap 2014	Budsjett 2014	Regnskap 2013
Utgifter				
Investering i inventar/ utstyr		0	0	546 136
Investering i bygninger	9	1 905 256	1 500 000	0
Investering i EK innskudd KLP		62 762	50 000	53 589
Avsetning til fond		0	1 500 000	0
SUM FINANSIERINGSBEHOV		1 968 018	3 050 000	599 725
Finansiering				
Overført fra driftsregnskapet		0	50 000	67 594
Investeringstilskudd	2	1 695 460	3 000 000	0
Mva kompensasjon		209 796	0	0
Bruk av bundet driftsfond		0	0	259 892
Bruk av disposisjonsfond	7	62 762	0	272 239
Bruk av ubundne investeringsfond		0	0	0
SUM FINANSIERING		1 968 018	3 050 000	599 725

VEST-AGDER MUSEET IKS

HOVEDOVERSIKT BALANSEREGNSKAP

<i>Alle beløp i hele kroner</i>	Note	Regnskap 2014	Regnskap 2013
<u>EIENDELER</u>			
A. Anleggsmidler			
* EK innskudd KLP		313 463	250 701
* pensjonsmidler	8	24 880 029	21 836 075
* avskrivbare driftsmidler	9	8 094 541	6 619 192
<i>Sum anleggsmidler</i>		33 288 033	28 705 968
B. Omløpsmidler			
* kasse/bank	3	10 838 430	10 293 751
* kundefordringer		271 774	188 194
* forskuddsbetalte kostnader		407 477	379 571
* premieavvik	8	341 607	0
* andre fordringer	4	3 362 135	653 230
<i>Sum omløpsmidler</i>		15 221 424	11 514 746
SUM EIENDELER		48 509 457	40 220 715
<u>GJELD OG EGENKAPITAL</u>			
C. Egenkapital			
* urørlig egenkapital	1,7	1 000 000	1 000 000
* bundne driftsfond	7	2 937 520	1 203 443
* disposisjonsfond	7	4 204 727	3 978 133
* kapitalkonto	7,10	1 251 770	318 320
<i>Sum egenkapital</i>		9 394 017	6 499 896
D. Gjeld			
*Langsiktig gjeld			
*Pensjonsforpliktelser	8	32 036 263	28 387 648
<i>Sum langsiktig gjeld</i>		32 036 263	28 387 648
*Kortsiktig gjeld			
* leverandørgjeld		3 081 666	1 575 396
* offentlig gjeld og feriepenger		3 997 511	3 566 199
* premieavvik	8	0	191 576
* annen kortsiktig gjeld	5	0	0
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		7 079 178	5 333 171
<i>Sum gjeld</i>		39 115 441	33 720 819
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		48 509 457	40 220 715

Odderøya, den 26 februar 2015

John Olsen
Daglig leder

Thor Jørgen Tjørhom
Styrets leder

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2014

Vest-Agder-museet IKS

0 - Regnskapsprinsipper

Regnskapet er ført i henhold til forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper av 1999.

Regnskapet er basert på et finansielt orientert system med hovedvekt på anskaffelse og anvendelse av midler til drift og investering og hvordan disse aktivitetene er finansiert. Resultatet vises i form av en endring i arbeidskapitalen (omløpsmidler minus kortsiktig gjeld). Regnskap og budsjett skal baseres på det såkalte anordningsprinsippet: "Alle kjente utgifter/utbetalinger i året skal tas med drifts- og investeringsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når regnskapet avsluttes."

Alle inntekter og utgifter skal budsjetteres og regnskapsføres brutto. Det skal ikke gjøres fradrag for inntekter som direkte vedrører utgiftspostene.

Kasse og bankbeholdninger er oppført med virkelige beløp. Kortsiktige fordringer er oppført til pålydende. Anleggsmidler, dvs investeringer i faste eiendommer, anlegg, inventar og utstyr føres opp i balansen som eiendeler til anskaffelseskost. Tilskudd er ikke trukket fra. For å bli vurdert som en investering, må anskaffelsen ha en økonomisk levetid på minst 3 år, samt ha en anskaffelseskost på minst kr. 100.000. Avskrivninger føres både i driftsregnskapet og balansen. I driftsregnskapet føres avskrivninger som en driftsutgift og med en motpost før netto driftsresultat. Netto driftsresultat påvirkes således ikke av avskrivningene.

Avdrag på lån utgiftsføres i driftsregnskapet. Ekstraordinære avdrag føres i Kapitalregnskapet. Kortsiktig og langsiktig gjeld er oppført til pålydende.

Eiendeler og gjeld er vurdert i samsvar med regnskapsforskriftens §8 (bokført til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi). Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Aksjer er oppført til anskaffelseskost. Nedskrivning foretas til virkelig verdi dersom dette er påkrevd.

I henhold til Regnskapsforskriften er ikke varebeholdning tatt med som en eiendel i balansen.

1 - Eiere

Vest-Agder fylkeskommune	kr	500 000	Sirdal kommune	kr	10 000
Kristiansand kommune	kr	200 000	Kvinesdal kommune	kr	10 000
Flekkefjord kommune	kr	50 000	Lindesnes kommune	kr	10 000
Farsund kommune	kr	50 000	Hægebostad kommune	kr	10 000
Mandal kommune	kr	50 000	Audnedal kommune	kr	10 000
Vennesla kommune	kr	50 000	Lyngdal kommune	kr	10 000
			Åseral kommune	kr	10 000
			Marnardal kommune	kr	10 000
			Søgne kommune	kr	10 000
			Songdalen kommune	kr	10 000
Sum innbetalt urørlig egenkapital		<u>kr 1 000 000</u>			

2 - Tilskudd

	2014	2013
Tilskudd fra Kulturdepartementet	kr 16 031 000	kr 14 523 000
Driftstilskudd fra Vest-Agder fylkeskommune	kr 8 400 000	kr 7 980 000
Driftstilskudd fra kommunene	kr 7 044 250	kr 6 860 565
Ekstra tilskudd fra Vest-Agder fylkeskommune	kr 1 712 576	kr 655 696
Ekstra tilskudd fra kommunene	kr 200 000	kr -
Tilskudd fra Riksantikvaren	kr 3 011 100	kr 2 147 200
Tilskudd fra Jernbaneverket	kr 2 791 813	kr 430 000
Tilskudd fra venneforeninger	kr 242 463	kr -
Tilskudd fra Norsk Kulturråd	kr 200 000	kr -
Tilskudd fra private stiftelser	kr 651 642	kr -
Tilskudd fra eierstiftelser	kr 864 120	kr -
Tilskudd fra andre	kr 334 342	kr 2 478 815
Investeringsstilskudd fra Kristiansand kommune 1)	kr -	kr -
Totalt tilskudd	kr 41 483 306	kr 35 075 275

Tilskuddene som står oppført i 2013 kolonnen kan ikke fullt ut henføres til årets tekst.

1) Bevilget tilskudd er kr 3 000 000, hvorav kr. 1 695 460 ført i kap. regnskapet og som korts. fordring.

3 - Bankinnskudd

Bankinnskuddene pr 31.12.2014 utgjør kr. 10 807.921. Av dette er kr. 912.405 bundne skattetrekkmidler.

4 - Andre fordringer og tap på fordringer

	2014	2013
Reise- og lønnsforskudd	kr 8 831	kr -
Til gode tilskudd	kr 2 265 048	kr 252 036
Andre kortsiktige fordringer	kr -	kr 47 966
Til gode mva kompensasjon og ordinær mva	kr 1 088 257	kr 353 228
Sum andre fordringer	kr 3 362 135	kr 653 230

5 - Annen kortsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld pr 31.12.2014 er kr 0,-.

6 - Arbeidskapitalen

	Regnskap endring 2014	Regnskap endring 2013
BALANSEN		
OMLØPSMIDLER		
(1) Endring betalingsmidler	kr 544 679	kr 221 143
(2) Endring ihendehaverobligasjoner og sertifikater	kr -	kr -
(3) Endring kortsiktige fordringer	kr 2 820 391	kr 545 963
(4) Endring premieavvik	kr 341 607	kr (628 322)
(5) Endring i aksjer og andeler	kr -	kr -
(6) ENDRING OMLØPSMIDLER	kr 3 706 678	kr 138 784

6 - Arbeidskapitalen, forts.

KORTSIKTIG GJELD

(7) Endring kortsiktig gjeld	kr	1 746 007	kr	710 310
------------------------------	----	-----------	----	---------

ENDRING ARBEIDSKAPITAL (linje 6-7)	kr	1 960 671	kr	(571 526)
---	-----------	------------------	-----------	------------------

DRIFT OG INVESTERING

Korreksjon - direkte (innbet. av grunnkapital)	kr	-	kr	-
Endring av arbeidskapital i drift og investering	kr	1 960 671	kr	(571 526)
Endring av ubrukne lånemidler	kr	-	kr	-

7 - Fond

	Urørlig egenkapital	Bundet driftsfond	Disposisjonsfond	Kapitalkonto	Sum egenkapital
Saldo 01.01.2014	kr 1 000 000	kr 1 203 443	kr 3 978 133	kr 318 320	kr 6 499 896
Fra bundet driftsfond	kr -	kr (972 940)	kr 972 940	kr -	kr -
Til bundet driftsfond	kr -	kr 2 707 017	kr (2 707 017)	kr -	kr -
Til kapitalregnskapet	kr -	kr -	kr (62 762)	kr 62 762	kr -
Årets avskrivninger	kr -	kr -	kr -	kr (429 907)	kr (429 907)
Endr. pensjonsforpl.	kr -	kr -	kr -	kr (604 661)	kr (604 661)
Investeringsstilskudd	kr -	kr -	kr -	kr 1 905 256	kr 1 905 256
Årets mindreforbruk	kr -	kr -	kr 2 023 433	kr -	kr 2 023 433
TOTALT	kr 1 000 000	kr 2 937 520	kr 4 204 727	kr 1 251 770	kr 9 394 017

Disposisjonsfond

	Pr 01.01.2014	Netto driftsresultat	Til/ fra kapitalregnskapet	Til/ fra bundet driftsfond	Pr 31.12.2014
Sjølingstad	kr 1 251 714	kr 292 125	kr -	kr (106 918)	kr 1 436 921
VAM Kristiansand	kr 396 852	kr 201 383	kr -	kr -	kr 598 236
Setesdalsbanen	kr 318 062	kr 674 014	kr -	kr (738 217)	kr 253 858
VAM Adm og Fag	kr 1 282 425	kr 1 413 000	kr (62 762)	kr (977 942)	kr 1 654 721
Lista	kr (60 353)	kr (74 603)	kr -	kr 50 000	kr (84 956)
Mandal	kr 3 493	kr (186 337)	kr -	kr 39 000	kr (143 844)
Flekkefjord	kr 262 808	kr (278 280)	kr -	kr -	kr (15 472)
Gimle gård	kr 254 442	kr 25 016	kr -	kr -	kr 279 458
Kanonmuseet	kr 268 691	kr (42 885)	kr -	kr -	kr 225 806
TOTALT	kr 3 978 133	kr 2 023 433	kr (62 762)	kr (1 734 077)	kr 4 204 727

Det bokførte akk. premieavviket medfører at disp. fondet til VAM adm ved utgangen av 2014 er kr 341.607 høyere enn om premieavviket ikke hadde blitt balanseført.

Bundet driftsfond

	Pr 01.01.2014	Overført til bundet driftsfond	Overført fra bundet driftsfond	Pr 31.12.2014
Sjølingstad	kr -	kr 106 918	kr -	kr 106 918
Setesdalsbanen	kr 232 505	kr 740 219	kr (2 002)	kr 970 722
VAM Adm & Fag	kr 841 938	kr 1 819 879	kr (841 938)	kr 1 819 880
Lista	kr 90 000	kr 40 000	kr (90 000)	kr 40 000
Mandal	kr 39 000	kr -	kr (39 000)	kr -
TOTALT	kr 1 203 443	kr 2 707 017	kr (972 940)	kr 2 937 520

8 - Pensjonsforpliktelser

Vest-Agder-museet IKS har pensjonsordning for alle sine ansatte i Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

De kommunale forskriftene fikk i 2002 nye bestemmelser for regnskapsføring av pensjon. Disse går i korthet ut på at de løpende utgifter i driftsregnskapet tilpasses et gjennomsnittsnivå basert på beregninger av netto pensjonskostnad. Forskjellen mellom betalt premie og netto pensjonskostnad utgjør premieavviket, som igjen gir resultateffekt.

Driftsresultatet for 2014 er bedret med kr. 191.576 inkl. aga. pga. premieavvik fra 2013 som er inntektsført i 2014. Det er også i 2014 foretatt en aktuarberegning av premieavviket, pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene. Dette premieavviket har forbedret resultatet for 2014 med kr. 341.607 inkl. aga. Dette beløpet blir kostnadsført i 2015.

Disposisjonsfondet for VAM adm er styrket med sistnevnte kr. 341.607, mens samme avdelings netto driftsresultat for 2014 er bedret med endringen på kr. 533.183.

Pensjonsmidlene dekker foreløpig ikke de fremtidige pensjonsforpliktelser, da det er en underdekning på kr. 7.156.234 inkl. arb.g.avgift. Underdekningen medfører en latent, fremtidig forpliktelse.

Årets netto pensjonsutgifter	
Beløp i kroner	KLP
Nåverdi årets pensjonsopptjening	kr 2 800 614
Renteutgifter av påløpt pensjonsforpliktelse	kr 1 218 873
Brutto pensjonsutgifter	kr 4 019 487
Forventet avkastning pensjonsmidler	kr -1 056 985
Netto pensjonsutgift	kr 2 962 502
Amortisert premieavvik fra 2013	kr -167 902
Administrasjonsutgifter	kr 153 320
Netto pensjonsutgifter inkl. adm. utgifter og amortisert premieavvik	kr 2 947 920

Beregnet premieavvik	
Beløp i kroner	KLP
Innbetalt pensjonspremie (inkl. adm.)	kr 3 415 215
Oppbygging av adm. reserve og amortiseringspremie	kr 0
Netto pensjonsutgifter inkl. adm. utgifter ekskl. amortisert premieavvik	kr 3 115 822
Premieavvik	kr 299 393
Arbeidsgiveravgift (14,1%)	kr 42 214
Premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift (14,1%)	kr 341 607

8 - Pensjonsforpliktelser, forts.

Pensjonsforpliktelse	
Beløp i kroner	KLP
Pensjonsforpliktelse 01.01	kr 27 578 032
Årets pensjonsopptjening	kr 2 800 614
Renteutgifter av påløpt pensjonsforpliktelse	kr 1 218 873
Utbetalte pensjoner	kr -1 077 528
Årets pensjonsopptjening, renter og utbetalinger	kr 2 941 959
Pensjonsforpliktelse 31.12. uten estimatavvik	kr 30 519 991
Amortisering estimatavvik - forpliktelse	631 935
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12 - estimat	kr 31 151 926
Gjenstående amortisering - forpliktelser	kr 0
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12 - estimat full amortisering	kr 31 151 926
14,1% arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	kr 884 337
Pensjonsforpliktelse i balansen	kr 32 036 263

Pensjonsmidler	
Beløp i kroner	KLP
Pensjonsmidler 01.01	kr 21 836 075
Årets forventede avkastning	kr 1 056 985
Årets premieinnbetaling ekskl adm. utgifter	kr 3 261 895
Årets utbetaling av pensjon	kr -1 077 528
Årets avkastning, premieinnbet., pensjonsutbetalinger	kr 3 241 352
Pensjonsmidler 31.12. uten estimatavvik	kr 25 077 427
Amortisering estimatavvik - midler	kr -197 398
Brutto pensjonsmidler 31.12 - estimat	kr 24 880 029
Gjenstående amortisering - midler	kr 0
Brutto pensjonsmidler 31.12 - estimat full amortisering	kr 24 880 029

Netto pensjonsforpliktelse	
Beløp i kroner	KLP
Netto pensjonsmidler/ -forpliktelser	kr 6 271 897
Arbeidsgiveravgift, 14,1%	kr 884 337
Netto pensjonsmidler/ -forpliktelser inkl arbeidsgiveravgift	kr 7 156 234

Aktive medlemmer	45
Antall pensjonister	16
Forventet avkastning	4,65 %
Diskonteringsrente	4,00 %
Forventet lønnsvekst	2,97 %
Forventet pensjonsregulering	2,97 %
AFP-uttak	Ikke oppgitt

9 - Anleggsmidler

Innkjøp av driftsmidler med innkjøpspris over **kr. 100.000** og levetid på minst **3 år**, skal føres i kapitalregnskapet og aktiveres/ avskrives i balansen.
Selskapet følger inndelingen av anleggsmidler og avskrivningsplan ihht regnskapsforskriftens § 8.

	Utstyr Sjølingstad		Utstyr Setesdalsbanen		Inventar/ innredning Adm		Aktivitetsbygg Nodeviga	
Ansk. kost 01.01	kr	256 357	kr	311 250	kr	289 780	kr	-
Tilgang i året	kr	-	kr	-	kr	-	kr	1 905 256
Avgang i året	kr	-	kr	-	kr	-	kr	-
Akk. kostpris 31.12	kr	256 357	kr	311 250	kr	289 780	kr	1 905 256
Akk avskr. 01.01	kr	-	kr	124 500	kr	-	kr	-
Årets avskrivninger	kr	25 636	kr	31 125	kr	28 978	kr	-
Bokført verdi 31.12	kr	230 721	kr	155 625	kr	260 802	kr	1 905 256

Avskrivningssats 10,00 % 10,00 % 10,00 % 2% når ferdig

	Inventar/ innredning Lista		Brannsikring Gimle Gård		SUM	
Ansk. kost 01.01	kr	544 024	kr	5 795 262	kr	7 196 673
Tilgang i året	kr	-	kr	-	kr	1 905 256
Avgang i året	kr	-	kr	-	kr	-
Akk. kostpris 31.12	kr	544 024	kr	5 795 262	kr	9 101 929
Akk avskr. 01.01	kr	163 218	kr	289 762	kr	577 480
Årets avskrivninger	kr	54 406	kr	289 762	kr	429 906
Bokført verdi 31.12	kr	326 400	kr	5 215 738	kr	8 094 542

Avskrivningssats 10,00 % 5,00 %

10 - Spesifisering av kapitalkonto

DEBET		KREDIT	
01.01.2014 Balanse (Underskudd i kapital)		01.01.2014 Balanse (Kapital)	318 320
Debetposter i året:		Kreditposter i året	
Økning pensjonsforpliktelse	3 648 615	Investert i anleggsmidler	1 905 256
Avskrivninger	429 907	Økning pensjonsmidler	3 043 954
31.12.2014 Balanse (Kapital)	1 251 770	EK tilskudd pensjonsordning	62 762
SUM DEBET	5 330 292	SUM KREDIT	5 330 292

VEST-AGDER-MUSEET IKS

Organisasjonsnr.: 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2014

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

	SUM ALLE AVDELINGER	
	Regnskap 2014	Budsjett 2014
Salgsinntekter	5 862 570	4 930 000
Leieinntekter	38 310	0
Andre driftsinntekter	200	0
Tilskudd	41 483 306	41 656 010
Refusjoner inkl sykepenger	848 518	110 000
Mva ref.krav drift-komp.	1 600 240	1 000 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	49 833 144	47 696 010
Driftsutgifter	9 557 151	9 191 083
Varekjøp	902 625	887 000
Lønn og sosiale utgifter	29 727 439	28 857 610
Forbruksvarer og tjenester	1 372 411	1 265 500
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	3 672 911	3 611 500
Inventar og utstyr	505 098	421 000
Mva betalt komp.ordningen	1 600 240	1 000 000
Aktiviteter/prosjekter	864 405	790 000
Tap på fordringer	0	0
Avskrivninger	429 907	430 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	48 632 188	46 453 693
Brutto driftsresultat	1 200 956	1 242 317
Renteinntekter og utbytte	399 505	250 000
Sum eksterne finansinntekter	399 505	250 000
Renteutgifter og låneomkostninger	6 936	0
Avdrag på lån	0	0
Sum eksterne finansutgifter	6 936	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	392 569	250 000
Motpost avskrivninger	429 907	430 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	2 023 433	1 922 317
Brukt slik:		
Bruk av disposisjonsfond	0	0
Bruk av bundet driftsfond	972 940	0
Sum bruk avsetninger	972 940	0
Avsatt slik:		
Overført til kapitalregnskapet	0	50 000
Avsatt disposisjonsfond	289 356	306 533
Avsatt bundne driftsfond	2 707 017	1 565 784
Sum avsetninger	2 996 373	1 922 317
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	0

VEST-AGDER-MUSEET IKS

Organisasjonsnr.: 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2014

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

	Avd 2 Sjølingstad		Avd 3 VAM Kristiansand	
	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjett 2014
Salgsinntekter	1 132 091	1 100 000	797 762	500 000
Leieinntekter	12 310	0	6 000	0
Andre driftsinntekter	200	0	0	0
Tilskudd	5 897 100	5 833 950	3 270 732	3 235 000
Refusjoner inkl sykepenger	268 550	0	141 099	0
Mva ref.krav drift-komp.	0	0	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER	7 310 251	6 933 950	4 215 593	3 735 000
Driftsutgifter	744 317	594 449	472 240	403 064
Varekjøp	210 919	186 000	60 732	95 000
Lønn og sosiale utgifter	5 290 608	5 358 771	3 074 050	2 933 223
Forbruksvarer og tjenester	93 852	72 000	125 390	61 000
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	640 754	673 000	99 926	110 000
Inventar og utstyr	35 183	2 000	64 738	15 000
Mva betalt komp.ordningen	0	0	0	0
Aktiviteter/prosjekter	461	0	115 847	90 000
Tap på fordringer	0	0	0	0
Avskrivninger	25 636	26 000	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER	7 041 729	6 912 220	4 012 924	3 707 287
Brutto driftsresultat	268 522	21 730	202 670	27 713
Renteinntekter og utbytte	128	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	128	0	0	0
Renteutgifter og låneomkostninger	2 161	0	1 286	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	2 161	0	1 286	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	-2 033	0	-1 286	0
Motpost avskrivninger	25 636	26 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT	292 125	47 730	201 383	27 713
Brukt slik:				
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0
Bruk av bundet driftsfond	0	0	0	0
Sum bruk avsetninger	0	0	0	0
Avsatt slik:				
Overført til kapitalregnskapet	0	0	0	0
Avsatt disposisjonsfond	185 207	47 730	201 383	27 713
Avsatt bundne driftsfond	106 918	0	0	0
Sum avsetninger	292 125	47 730	201 383	27 713
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	0	0	0

VEST-AGDER-MUSEET IKS

Organisasjonsnr.: 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2014

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

	Avd 4 Setesdalsbanen		Avd 5 og 11 Adm & Fag	
	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjett 2014
Salgsinntekter	869 750	900 000	1 419 748	1 120 000
Leieinntekter	500	0	0	0
Andre driftsinntekter	0	0	0	0
Tilskudd	6 214 635	6 359 784	17 942 377	18 435 276
Refusjoner inkl sykepenger	16 030	0	94 422	0
Mva ref.krav drift-komp.	0	0	1 600 240	1 000 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	7 100 914	7 259 784	21 056 787	20 555 276
Driftsutgifter	2 042 659	2 544 363	3 777 685	3 753 915
Varekjøp	152 588	80 000	200 737	306 000
Lønn og sosiale utgifter	3 275 371	2 934 587	11 714 368	11 366 605
Forbruksvarer og tjenester	105 450	142 000	896 571	891 000
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	808 067	1 417 500	937 668	900 000
Inventar og utstyr	41 807	8 000	290 029	325 000
Mva betalt komp.ordningen	0	0	1 600 240	1 000 000
Aktiviteter/prosjekter	206	0	624 359	615 000
Tap på fordringer	0	0	0	0
Avskrivninger	31 125	31 000	28 978	29 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	6 457 272	7 157 450	20 070 634	19 186 520
Brutto driftsresultat	643 642	102 334	986 153	1 368 756
Renteinntekter og utbytte	0	0	399 377	250 000
Sum eksterne finansinntekter	0	0	399 377	250 000
Renteutgifter og låneomkostninger	753	0	1 509	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	753	0	1 509	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	-753	0	397 869	250 000
Motpost avskrivninger	31 125	31 000	28 978	29 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	674 014	133 334	1 413 000	1 647 756
Brukt slik:				
Bruk av disposisjonsfond	64 204	0	35 645	0
Bruk av bundet driftsfond	2 002	0	841 938	0
Sum bruk avsetninger	66 206	0	877 583	0
Avsatt slik:				
Overført til kapitalregnskapet	0	0	0	50 000
Avsatt disposisjonsfond	0	32 550	470 703	132 756
Avsatt bundne driftsfond	740 219	100 784	1 819 879	1 465 000
Sum avsetninger	740 219	133 334	2 290 583	1 647 756
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	0	0	0

VEST-AGDER-MUSEET IKS

Organisasjonsnr.: 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2014

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

	Avd 6 Lista		Avd 7 Mandal	
	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjett 2014
Salgsinntekter	865 507	700 000	89 349	40 000
Leieinntekter	16 900	0	600	0
Andre driftsinntekter	0	0	0	0
Tilskudd	1 927 000	1 680 000	1 161 000	1 161 000
Refusjoner inkl sykepenger	228 869	110 000	0	0
Mva ref.krav drift-komp.	0	0	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER	3 038 276	2 490 000	1 250 949	1 201 000
Driftsutgifter	698 798	322 575	591 378	435 965
Varekjøp	225 483	150 000	6 507	0
Lønn og sosiale utgifter	2 013 286	1 921 075	693 225	673 722
Forbruksvarer og tjenester	37 373	17 500	25 771	11 500
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	39 104	35 000	113 691	53 000
Inventar og utstyr	37 292	16 000	5 770	8 000
Mva betalt komp.ordningen	0	0	0	0
Aktiviteter/prosjekter	61 006	10 000	943	10 000
Tap på fordringer	0	0	0	0
Avskrivninger	54 406	54 000	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER	3 166 748	2 526 150	1 437 286	1 192 187
Brutto driftsresultat	-128 472	-36 150	-186 337	8 813
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	0	0	0	0
Renteutgifter og låneomkostninger	537	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	537	0	0	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	-537	0	0	0
Motpost avskrivninger	54 406	54 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT	-74 603	17 850	-186 337	8 813
Brukt slik:				
Bruk av disposisjonsfond	24 603	0	147 337	0
Bruk av bundet driftsfond	90 000	0	39 000	0
Sum bruk avsetninger	114 603	0	186 337	0
Avsatt slik:				
Overført til kapitalregnskapet	0	0	0	0
Avsatt disposisjonsfond	0	17 850	0	8 813
Avsatt bundne driftsfond	40 000	0	0	0
Sum avsetninger	40 000	17 850	0	8 813
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	0	0	0

VEST-AGDER-MUSEET IKS

Organisasjonsnr.: 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2014

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

	Avd 8 Flekkefjord		Avd 9 Gimle gård	
	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjett 2014
Salgsinntekter	135 232	90 000	63 835	30 000
Leieinntekter	0	0	2 000	0
Andre driftsinntekter	0	0	0	0
Tilskudd	2 436 342	2 391 000	2 034 120	1 960 000
Refusjoner inkl sykepenger	99 548	0	0	0
Mva ref.krav drift-komp.	0	0	0	0
SUM DRIFTSINTEKTER	2 671 122	2 481 000	2 099 955	1 990 000
Driftsutgifter	292 426	334 784	699 715	630 634
Varekjøp	3 144	20 000	0	0
Lønn og sosiale utgifter	1 715 463	1 627 483	1 210 460	1 268 853
Forbruksvarer og tjenester	50 195	45 000	16 276	5 000
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	850 966	387 000	95 092	15 000
Inventar og utstyr	25 497	40 000	3 131	1 000
Mva betalt komp.ordningen	0	0	0	0
Aktiviteter/prosjekter	11 573	10 000	50 009	55 000
Tap på fordringer	0	0	0	0
Avskrivninger	0	0	289 763	290 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	2 949 264	2 464 267	2 364 446	2 265 487
Brutto driftsresultat	-278 142	16 733	-264 491	-275 487
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	0	0	0	0
Renteutgifter og låneomkostninger	139	0	256	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	139	0	256	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	-139	0	-256	0
Motpost avskrivninger	0	0	289 763	290 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	-278 280	16 733	25 016	14 513
Brukt slik:				
Bruk av disposisjonsfond	278 280	0	0	0
Bruk av bundet driftsfond	0	0	0	0
Sum bruk avsetninger	278 280	0	0	0
Avsatt slik:				
Overført til kapitalregnskapet	0	0	0	0
Avsatt disposisjonsfond	0	16 733	25 016	14 513
Avsatt bundne driftsfond	0	0	0	0
Sum avsetninger	0	16 733	25 016	14 513
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	0	0	0

VEST-AGDER-MUSEET IKS

Organisasjonsnr.: 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2014

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

Salgsinntekter
Leieinntekter
Andre driftsinntekter
Tilskudd
Refusjoner inkl sykepenger
Mva ref.krav drift-komp.

SUM DRIFTSINNTEKTER

Driftsutgifter
Varekjøp
Lønn og sosiale utgifter
Forbruksvarer og tjenester
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler
Inventar og utstyr
Mva betalt komp.ordningen
Aktiviteter/prosjekter
Tap på fordringer
Avskrivninger

SUM DRIFTSUTGIFTER

Brutto driftsresultat

Renteinntekter og utbytte

Sum eksterne finansinntekter

Renteutgifter og låneomkostninger
Avdrag på lån

Sum eksterne finansutgifter

Resultat eksterne finansieringstransaksjoner

Motpost avskrivninger

NETTO DRIFTSRESULTAT

Brukt slik:

Bruk av disposisjonsfond

Bruk av bundet driftsfond

Sum bruk avsetninger

Avsatt slik:

Overført til kapitalregnskapet

Avsatt disposisjonsfond

Avsatt bundne driftsfond

Sum avsetninger

Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk

	Avd 10 Kanonmuseet	
	Regnskap	Budsjett
	2014	2014
	489 296	450 000
	0	0
	0	0
	600 000	600 000
	0	0
	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER	1 089 296	1 050 000
	237 934	171 334
	42 517	50 000
	740 608	773 291
	21 533	20 500
	87 642	21 000
	1 651	6 000
	0	0
	0	0
	0	0
	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER	1 131 885	1 042 125
Brutto driftsresultat	-42 589	7 875
	0	0
Sum eksterne finansinntekter	0	0
	296	0
	0	0
Sum eksterne finansutgifter	296	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	-296	0
	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT	-42 885	7 875
	42 885	0
	0	0
Sum bruk avsetninger	42 885	0
	0	0
	0	7 875
	0	0
Sum avsetninger	0	7 875
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	0

Styret for Vest-Agder-museet IKS

Odderøya, 26. februar 2015

Thor Jørgen Tjørhom, styreleder

Toril Runden, nestleder

Solveig Nordkvist

Harald Sodal

Aslak Wegge

Judith Seland Nilsen

Per Grimsgaard

Jan Seland

John Olsen, direktør

ÅRSMELDING FRA VEST-AGDER-MUSEET 2014

FORNYING

Synlighet, fart og retning var tittelen på organisasjonsgjennomgangen fra 2012. I 2014 ble det arbeidet systematisk og målrettet med ny strategisk plan. Denne skal gi museet fart og retning i årene som kommer. Prosessen har vært viktig, og har inkludert alle ansatte, styret og ledergruppa i ulike faser av arbeidet. Som grunnlag for ny strategisk plan – og ikke minst arbeidet med markedsplaner og større synlighet – ble det i 2014 utarbeidet et strategisk posisjoneringedokument. Gjennom bevaring, forskning, formidling og fornying, skal vi som Sørlandets største museum gi publikum gode opplevelser og ny innsikt om livet i Vest-Agder – «Vi forteller din historie». Vår visjon er at «Sammen skal vi flytte grenser!». Dette skal gjøres med grunnlag i våre kjerneverdier «ekte» og «kreative».

Museumsetableringen på Odderøya har vært et prestisjeprosjekt i Vest-Agder lenge. I 2014 gikk første salva for et nytt aktivitetshus i området som utvikles til museumshavn i Nodeviga. 24. juli 2015 skal snora klippes. Men dette er bare ett steg på veien i etableringen av museumsområdet på Odderøya, der blant annet et nytt formidlings- og utstillingsbygg står sentralt. Våren 2014 behandlet fylkeskommune og Kristiansand kommune «prinsipper for museumsutviklingen i Kristiansand». Saken danner et veikart for museet for hvordan et helhetlig museumslandskap i byen skal se ut, samt hvilke prosjekter som skal prioriteres.

Nye lokaliteter

Vest-Agder-museets fagseksjon har i 2014 etablert seg på Vestre Lasarett på Odderøya, et bygg med en lang og spennende historie. Bygningen har i alle år hatt en viktig funksjon på Odderøya, og gjennom innflyttingen legges både til rette for å kunne jobbe mer publikumsrettet og for å formidle bygningens historie. Flyttingen er en del av museets strategi i arbeidet med å etablere seg på Odderøya.

Faglige prioriteringer

Vest-Agder-museet har foretatt en faglig prioritering som tilsier fokus på fem tematiske hovedområder de neste fem årene: militærhistorie, industrihistorie, maritim historie, byggeskikk og besøksstedenes lokalhistorie. Fokuset gjelder for alle arbeidsområder, dvs. forskning, forvaltning, formidling og fornying. Om mulig, skal det legges størst vekt på tiden etter 1940.

Militærhistorie: Museet har en egen militærhistoriker, som jobber både med interne prosjekter og svarer på et stort antall eksterne henvendelser. I 2014 har det vært arbeidet med militære anlegg på Odderøya, konkret kartleggingen av anleggenes tilstand, skilting og samarbeid med relevante partnere i lokalmiljøet. Naturlige samarbeidspartnere var her Odderøyas venner, Orlogsforeningen, Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune. Disse dannet sammen med Vest-Agder-museet en egen gruppe, *Kulturhistorisk gruppe Odderøya*, som hadde ansvar for tilretteleggingen av de historiske forsvarsverkene for publikum. Tre skilt ble satt opp på Østre batteri, Vestre batteri og Mellombatteriet, og arbeidet med å skilte flere lokaliteter på Odderøya vil fortsette. I desember ble boka *Det tyske invasjonforsvar på Agder 1940-1945* utgitt.

På Lista har Festung Lista-prosjektet fortsatt gjennom året 2014. Samarbeidsprosjektet mellom Vest-Agder-museet og Vest-Agder fylkeskommune har som mål å dokumentere og tilrettelegge de mange militære anleggene fra 2. verdenskrig på Lista for formidling. Museet har blant annet bidratt med en faglig fundert utvelgelse av forsvarsverk. Museets militærhistoriker har flere ganger i løpet av året uttalt seg på faglig grunnlag i media i forbindelse med utbyggingssaker der historiske forsvarsverk har vært truet av nedbygging.

Industrihistorie: Vest-Agder-museet er ansvarlig for å lede en ad-hoc-beredskapsgruppe i fylket, som har i oppgave å dokumentere og sikre gjenstander og arkiv på kort varsel, når viktige industribedrifter

legger ned. Det ble foretatt én omfattende industridokumentasjon i 2014, av driften på Frostestad Mølle i Mandal. Her møtte museets representanter Oskar Frostestad som forklarte hvordan mølla og saga fungerte. Dette ble dokumentert med filmopptak av museets fotograf og to konservatorer og nedtegninger ble gjort av byggmester fra fylkeskommunen.

Maritim historie: I 2014 startet museet for fullt arbeidet med det faglige innholdet i museets fremtidige museumshavn på Odderøya. I museumshavna vil man f.o.m. 2016 finne en rekke mindre og litt større båter som har preget fritids- og arbeidsliv i landsdelen siden 1900. I museets båtsamling inngår også klassiske plastbåter, og disse er knyttet til et særskilt prosjekt som museet har jobbet med siden 2010, - *ikke bare plast* -. Også i 2014 ble det vist en plastbåtutstilling i Nodeviga, og regattaen *Plastikk 2014* gikk av stabelen 23. august. Her stilte 13 båter til start. Regattaen var godt besøkt med omtrent 500 besøkende. Samarbeidet med plastbåtentusiaster er svært viktig for museets plastbåtsatsning. I 2014 ble det holdt to møter for å drøfte videre arbeid. Museet har kommet nærmere etableringen av en garasje, der interesserte regelmessig kan møtes for å vedlikeholde og restaurere båtene sine og diskutere prosjekter. I september ble Kristiansands havner besøkt, og det ble delt ut informasjon om museets satsing til om lag 60 båter. Videre fortsatte samarbeidet med nestorer innen plastbåtproduksjon på Agder.

Uthavn 2014 ble arrangert av fylkeskommunene i Aust- og Vest-Agder, Aust-Agder kulturhistoriske senter, Vest-Agder-museet og Universitetet i Agder 21.-22.august på Bokhotellet Lyngørporten. Uthavnene langs Agderkysten er unike og stedvis godt bevarte kulturmiljøer av internasjonal klasse. Både Aust- og Vest-Agder har vedtatt i respektive kulturminnestrategier å arbeide for at Agders historiske uthavner skal bli verdensarv. Tema for seminaret ble knyttet til verdensarv, uthavnshistorie og strategi for videre arbeid med uthavner. Det var 60 påmeldte, i hovedsak fra stat, fylker, kommuner og velforeninger.

Byggeskikk: Vest-Agder-museet forvalter rundt 90 antikvariske bygg. Kunnskap om områdets byggeskikk, bygningsvern og restaureringsteknikker er et prioritert område. For å møte det store etterslepet innen vedlikehold av museets antikvariske bygninger, ble det i 2014 ansatt en ny restaureringshåndverker. Sammen med museets bygningsvernansvarlig jobber han etter en vedtatt prioriteringsplan som gjelder for alle av museets antikvariske bygg. Arbeidet startet i 2014 opp ved Kristiansand museum, avdelingen med det største etterslepet. I 2014 kom Vest-Agder-museet i gang med sine planer for bedre integrering av bygningsvern i formidlingssammenheng. Et større restaureringsprosjekt ved Kristiansand museum ble gjennomført med fokus på en fortløpende formidling av de enkelte arbeidstrinnene, både under og etter restaureringen.

Museet gjennomførte i tilknytning til Den store familiedagen på Kristiansand museum et større stunt for å sette fokus på manglende økonomiske ressurser for å møte etterslepet innen bygningsvern og bevaring av gjenstander. Gjennom prosjektet *Fortiden i plast for fremtiden?* ble nærmere 20 større gjenstander krympeplastet, og Nomelandsloftet – museets eldste hus – ble pakket inn i plast. Selv om innpakkingen kun varte i noen få dager i august 2014, fikk stuntet stor mediadekning og offentlig oppmerksomhet.

Besøksstedenes lokalhistorie: Fagseksjonen har i 2014 formulert en ambisjon om å sette opp lokalhistoriske utstillinger ved alle besøksmål. Utstillingene skal inneholde gjenstander og tekst, og museet har begynt å utvikle et modulsystem som kan brukes i oppbygningen av alle lokalhistoriske utstillinger. I begynnelsen i 2014 åpnet den første lokalhistoriske utstillingen, dog ikke ved en av museets egne avdelinger. Utstillingen *I fyr og flamme*, en utstilling om Kristiansand og brannvesenets historie siden grunnleggelsen av byen på 1600-tallet, ble satt opp i det nye Rådhuskvartalet i byen. Utstillingen var en bestilling fra Kristiansand kommune, og deler av utstillingen skiftes ut to ganger i året.

BRUDD – vanskelige historier på museet

BRUDD betegner arbeid med vanskelige, ubehagelige, ukjente, kritiske, tabubelagte og kontroversielle temaer – problemstillinger som bryter med vante forestillinger om hva museer beskjeftiger seg med. Vest-Agder-museet og fem andre museer i Norge har deltatt sammen med Kulturrådet i en gruppe som skal arbeide spesielt med *BRUDD*-relaterte problemstillinger. Internt har museet dannet en arbeidsgruppe som skal implementere *BRUDD*-tankegangen i prosjekter og arbeidsmåter. I 2014 har den nasjonale *BRUDD*-gruppa arbeidet med en felles fotoutstilling i fire eksemplarer, *BRUDD 2014 – en alternativ Norgeshistorie*, til Grunnlovsjubileet. Utstillingen viser ulike grupper og enkeltpersoner som på en eller annen måte har falt utenfor den glansede fortellingen Norge og det norske. I Vest-Agder-museet var *BRUDD 2014* en utendørs vandretstilling, som åpnet i august på Torvet i Kristiansand og vandret videre til Mandal, Flekkefjord og Farsund og til sist Odderøya i Kristiansand. Videre vandring vurderes.

Konservator og leder av museets fagseksjon, Kathrin Pabst, forsvarte sin doktoravhandling *Mange hensyn å ta – mange behov å avveie. Moralske utfordringer museumsansatte møter i arbeidet med følsomme tema* i desember 2014. Avhandlingen er direkte knyttet til museers arbeid med *BRUDD*- tema.

Odderøya

Odderøya er et viktig felles tiltak for Vest-Agder-museet. Etter at det i juni 2011 og våren 2014 ble fattet likelydende vedtak i Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune knyttet til museumsutviklingen i Kristiansand, er dette fulgt opp på flere områder i 2014.

Museumshavna: I 2014 arbeidet Vest-Agder-museet langs to parallelle løp, sommerdrift i Lille Nodeviga og prosjektering av området. Sommersesongen ble gjennomført med aktiviteter på land og til vanns. Selv om tilgjengeligheten var utfordrende, fant 1740 besøkende frem til maritime aktiviteter i Lille Nodeviga. Det er en solid økning i besøkstallet fra 2013 på 34 %. Tilbakemeldingene var gode og erfaringene tas med i videreutviklingen av museumshavna. Bemanningen besto av tre sesongansatte, noe som ga en robust organisering av arbeidet. I august gikk den etter hvert tradisjonsrike regattaen for klassiske plastbåter 1950-1970 av stabelen. Arrangementet er med på å synliggjøre konseptet til museumshavna.

Når det gjelder utvikling av museumshavna i Nodeviga, har prosjektering av nytt aktivitetsbygg stått sentralt. Etter at alle vedtak var på plass, ble det sendt ut anbudspapirer på en totalentreprise og i september ble det skrevet kontrakt med Kaspar Strømme AS. Første november ble en merkedag for Vest-Agder-museet. Da var de første maskinene på plass i Nodeviga, og begivenheten ble godt dekket av media. Parallelt med byggeaktiviteten, har det gjennom hele 2014 vært arbeidet med faglig innhold i museumshavna, driftsmodell og økonomi knyttet til driften. På innholdssida startet fire prosjekter opp i regi av fagseksjonen; aktiviteter i huset, opplevelser på Odden i Nodeviga, båter i havna og et helhetlig design av området. Ved utgangen av 2014 er arbeidet på alle felt i rute med overlevering av bygget fra entreprenør i begynnelsen av juli 2015. 25. juli vil den offisielle åpningen av aktivitetsbygget og første fase av museumshavna være en del av arrangementet Tall Ships Races. I tillegg til museets aktiviteter, får Kristiansand Orlogsförening fast tilholdssted i aktivitetsbygget, i og med at forsikringsoppjøret etter at Orlogstua på Odderøya brant ned inngår som del av finansieringen av bygget.

Militærhistorie: De militærhistoriske anleggene på øya er kontinuerlig tenkt som viktige besøksmål, og nevnte arbeid med militærhistorie ved Vest-Agder-museet er tett knyttet til arbeidet med Odderøya museumshavn.

Nytt formidlingsbygg: Det har i lang tid vært arbeidet for et nytt moderne museumsbygg i Kristiansand. I vedtaket våren 2014 ble det slått fast at dette bygget skal ligge på Odderøya. Kristiansand kommune og fylkeskommunen har oppnevnt hver sin politiske representant, som sammen representerer fra administrasjonene begge steder og Vest-Agder-museet skal arbeide for å realisere dette.

Nasjonale nettverk

Museets ulike avdelinger deltar i formelle og uformelle nettverk på nasjonalt plan. Vest-Agder-museet har en svært bred tematisk- og samlingsmessig portefølje; vi har derfor sett det som nødvendig å delta i en rekke nasjonale nettverk. Deltakelse i nettverkene er en oppfølging av den museumsfaglige delen av museumsreformen. Vest-Agder-museet deltar i følgende nasjonale nettverk:

Nettverk	Ansvarlig
Arbeiderkultur og arbeidslivshistorie	Konservator Thorunn Lunde (Fagseksjonen, permisjon deler av 2014)
Bergkunst	Regionleder/konservator Inge Eikeland (Lista museum)
Byggnettverket	Bygningsvernansvarlig Nils Magne Håkegård (Fagseksjonen)
Fotografi (ABM-nettverk)	Fotoansvarlig Arve Lindvig (Fagseksjonen)
Herregårdshistorie	Konservator Mari Olafson Lundemo (Fagseksjonen)
Kystkultur	Avdelingsleder/konservator Arild Johannessen (Flekkefjord museum)
Magasin og bevaring	Konservator NKF-N Simon Mawdsley (Fagseksjonen)
Teknologi og industrihistorie	Konservator Thorunn Lunde (Fagseksjonen, perm. deler av 2014)
Museumsnettverk i Virke	Direktør John Olsen: ledelse og overordnede problemstillinger administrasjonssjef Gro Eikeland: nettverket for administrasjon prosjektleder Agnete Kjellin: reiselivsnettverket
Museumsbanerådet	Avdelingsleder Tom Johansen
Nettverk for direktører med museumsbaner i museet	Direktør John Olsen (leder nettverket)

Vest-Agder-museet deltar aktivt i Norsk museumsforbunds arbeid og deltar på de fleste samlinger og seminarer i deres regi. Leder for fagseksjonen, Kathrin Pabst, ble valgt inn i interimstyret for en nyopprettet forskningsseksjon i Norges museumsforbund. Hun sitter i tillegg som varamedlem i styret for Norsk ICOM. Hun sitter også i styret for Bredalsholmen Dokk- og fartøyvernssenter. Som en viktig reiselivsaktør, har VAM sett det som naturlig å ha et aktivt og engasjert forhold til Næringsforeningen i Kristiansand og i nettverket Arena Usus. Som museets ansvarlige innen reiseliv, representerer Agnete Kjellin museet i det lokale cruisenettverket og i Næringsdepartementets arbeidsgruppe knyttet til reiseliv.

FORMIDLING OG LOKALE AKTIVITETER

BESØKSTALL VED AVDELINGENE

Totale publikumstall pr. avdeling	2010	2011	2012	2013	2014
Kristiansand museum	19 832	29 740	26 567	19 040	19 599
Odderøya inkl. museumshavn		600	Ca. 2 200	Ca. 2 300	Ca. 2 500
Gimle Gård	3 125	Stengt	1 659	2 256	3 119
Kristiansand kanonmuseum			8 753	9 357	9 060
Setesdalsbanen	12 104	19 249	120*	17 524	15 773
Mandal museum og Vigeland Hus	4 286	4 689	3 980	4 853	5 630
Sjølingstad Uldvarefabrik	8 301	7 164	7 506	7 531	7 300
Lista museum	15 263	16 813	17 314	16 273	17 469
Flekkefjord museum	8 902	7 616	8 707	6 310	6 945
Totalt	71 813	85 868	76 806	85 444	87 395

*Kun én avgang sesongen 2012.

Vest-Agder-museet satte besøksrekord i 2014 med rundt 1500 flere besøkende enn i forrige toppår, 2011. Vi har hatt et høyt aktivitetsnivå i 2014 og bestrebet oss på å nå ulike målgrupper med tilbudene våre. Det er lokale variasjoner. Godt sommervær er ikke spesielt godt museumsvær. Flere avdelinger opplevde nedgang i antall sesongbesøk på grunn av det historisk flotte været. Mandal museum hadde imidlertid rekordbesøk i 2014. Museet åpnet tre utstillinger til sommersesongen og har fått mye positiv oppmerksomhet i år. Dette viser at fornying og revitalisering er viktig for å trekke nye, og ikke minst gjenbesøk, til museene. Også Lista museum har satt rekord i 2014. Det har vært stor og variert aktivitet i formidlingsbygget på Nordberg fort. Det lille sommertilbudet i Nodeviga på Odderøya kan også vise til en økning. Tilbudet har spilt på lag med det gode været. Kristiansand museum har hatt en nedgang de to siste årene, noe som til dels skyldes en annen utregning av besøkende som bruker friluftsmuseet som turområde. Besøktallet for 2014 ligger likevel over 2013. Flere avdelinger, blant annet Sjølingstad Uldvarefabrik, opplever at interessen fra bussgrupper er avtakende. I Kristiansand kompenseres cruisetrafikken til en viss grad for dette.

Antallet besøkende som benytter seg av Vest-Agder-museets formidlingstilbud er imidlertid langt høyere enn statistikken viser. I 2014 åpnet det nye, åpne Rådhuskvartalet i Kristiansand med en stor by- og brannhistorisk utstilling produsert av Vest-Agder-museet. Antallet som har sett vandreutstillingen *BRUDD 2014*, som har stått i det offentlige rom, er heller ikke med i tallmaterialet. Videre er tilhørere til ulike foredrag og opptredener av museets ansatte på andre arenaer ofte ikke registrert. Ansatte ved den nyopprettede fagseksjonen holdt eksempelvis foredrag i foreninger, på seminarer og i andre sammenhenger for til sammen ca. 900 mennesker.

Barnehage- og skolebesøk pr. avdeling	2010	2011	2012	2013	2014
Kristiansand museum	5 635	6 125	5 517	5 696	4 297
Gimle Gård	387	Stengt	329	56	125
Kristiansand kanonmuseum			180	225	60
Setesdalsbanen	0	1 526	0	1 057	1 339
Mandal museum	873	687	777	1 636	1 200
Sjølingstad Uldvarefabrik	2 080	1 685	1 280	1 741	1 324
Lista museum	1 890	2 132	1 342	2 400	3 276
Flekkefjord museum	4 532	4 414	5 111	3 577	3 285
Totalt	15 397	15 043	14 536	16 388	14906

Tallene viser en nedgang i skolebesøk ved de fleste avdelingene. Transportkostnader er en stor utfordring for skolene, og museumsbesøk er nå nesten utelukkende knyttet til ordningen Den kulturelle skolesekken (DKS), som også dekker elevtransport. Museet er derfor svært avhengig av å få antatt sine tilbud i denne kanalen, lokalt og regionalt. Kristiansand museum, Kristiansand kanonmuseum og Gimle Gård har ikke fått inn opplegg i DKS i skoleåret 2014/15. Lista museum har hatt en god økning med en stor og variert formidlingsportefølje, innen kulturarv, forhistorie og visuell kunst. Nedgangen i Mandal museums skolebesøk kan forklares med bortfall av prosjektstillingen som regional museumsformidler. Også nedgangen i Flekkefjord kan delvis knyttes til personalsituasjonen.

FORMIDLING I VEST-AGDER-MUSEET

Koordinering og utvikling av felles formidling og profil i Vest-Agder-museet er organisert gjennom formidlingsansvarlig og i ulike arbeidsgrupper:

- Pedagogisk virksomhet og innhold i sesongtilbud
- Digital formidling og kommunikasjon
- Markedsføring, profilering og sponsing

Felles formidlingsprosjekter har i 2014 i større grad enn tidligere vært knyttet til ulike prosjekter innen den nye fagseksjonen. De er beskrevet andre steder i årsmeldingen, f. eks. *BRUDD, Fortida i plast for framtida* og utstillingen *I fyr og flamme*. Utøvelse og ansvar for museenes formidling ligger ellers til den enkelte avdeling. Vest-Agder-museets formidlingsarbeid tar utgangspunkt i prinsipper og retningslinjer nedfelt i museets formidlingsplan. I 2014 har formidlerne også deltatt i arbeidet med ny strategiplan for museet.

Nettverk, kurs og opplæring

Museumsformidlernetverket i Agder: Museumspedagogisk fagdag for Aust- og Vest-Agder ble i 2014 arrangert på Agder naturmuseum og botaniske hage 10. april. Her ble ulike formidlingsopplegg presentert og diskutert og ideer drøftet. Museenes felles stand under Sørlandsk lærerstevne i oktober er også et resultat av museumsformidlernetverket. Vest-Agder-museet deltok sammen med Sørlandets Kunstmuseum, Lindesnes Fyrmuseum, Agder naturmuseum og Aust-Agder kulturhistoriske senter. Også de ubemannede museene i Vest-Agders tilbud til skolene ble profilert på den felles standen.

Arena Usus: Vest-Agder-museet ble medlem av klyngenettverket for bedrifter innen reiseliv, opplevelses- og kulturnæringen på Sørlandet høsten 2011. Ved utgangen av 2014 besto nettverket av nesten 100 bedrifter. Vest-Agder-museet har hatt stor nytte av nettverket og fokuset på gjenkjøp, spesielt på feltet digital kommunikasjon. I tillegg til ulike seminarer og samlinger, tilbød Usus også kurset "ServiceReisen" for førstelinjetjenesten og skoling i mediehåndtering. Vest-Agder-museet holdt dessuten sitt årlige interne service- og fortellerkurs for sommeransatte i juni.

Skoletjeneste

Vest-Agder-museet er en sentral samarbeidspartner for den fylkeskommunale kulturelle skolesekken (VAF-DKS) på kulturarvfeltet. Mye av arbeidet med planlegging av museets tilbud overfor skoler skjer i arbeidsgruppa for pedagogisk virksomhet. Tilbudene er organisert som turneer på skolene og som museumsbesøk. I 2014 fikk Vest-Agder-museet antatt ni tilbud i VAF-DKS innen programområdene kulturarv og visuell kunst. Tilbudet nådde geografisk bredt og ut til de fleste trinn på grunnskolen. Ansvaret for tilbudene i de lokale, kommunale kulturelle skolesekkene ligger til den enkelte avdeling.

Et av oppleggene var et større samarbeidsprosjekt mellom formidlerne i museet. *Hør min stemme!* var et dramabasert formidlingsopplegg knyttet til Grunnlovsjubileet. Fem av museets formidlere formidlet aspekter ved demokrati, stemmerett og rettferdighet til 5. og 6. trinn som skoleturné i ulike deler av fylket i løpet av vår og høst 2014. Denne versjonen av *Hør min stemme!* var en videreføring og tilpassing av manuset som ble utviklet til stemmerettsjubileet 2013. Formidlingsopplegget var utviklet i samarbeid med teaterregissør Marita Hesjedal.

Utstillinger

Vest-Agder-museet produserte flere nye utstillinger i 2014. De fleste ble realisert ved besøksstedene selv og er omtalt under den enkelte avdeling. Men også flere fellessatsninger i regi av fagseksjonen åpnet i 2014: Vandretstillingen *BRUDD 2014*, utstillingen *I fyr og flamme* i Kristiansands nye rådhuskvartal, fotoutstillingen *En romantiker i krig* i Mandal og Flekkefjord og stundet *Fortida i plast for framtida*, som både var en utendørs utstilling ved Kristiansand museum og en aksjon som satte utfordringer knyttet til bygningsvern og bevaring av gjenstander på dagsorden.

Andre publikumstilbud

Hovedsatsningen på formidlingsfeltet i Vest-Agder-museet i 2014 har vært Grunnlovsjubileet, og satsningen har vært godt synlig samlet og på de seks avdelingene som markerte jubileet. Museet har vært representert i fylkets hovedkomité. Flere av museets ansatte har holdt foredrag om og hatt guidede turer med tema knyttet til 1814. Gjennom sommertilbudet ”1814-leker”, som ble støttet av SR-bankstiftelsen, har barn og voksne kunnet prøve spill, leker og aktiviteter som også ble lekt for 200 år siden. DKS-tilbudene ”Hør min stemme!” og det Kristiansandsbaserte ”Da Norge fikk sin egen grunnlov og sitt eget flagg” har nådd bredt ut til mellomtrinnet i fylket. Både Kristiansand og Lista hadde utstillinger i anledning jubileet, og i Mandal ble 200-årsmarkeringen for Adolph Tidemand knyttet opp til markeringen. Fotoutstillingen *BRUDD 2014 – en alternativ norges historie* ble vist fem steder i fylket i løpet av 2014.

En annen, mer langsiktig, satsning er formidling av bygningsvernprosjekter. I 2014 arbeidet vi med å formidle restaurering av tak med never og torv på Eikentunet ved Kristiansand museum. Det ble satt opp informasjonsplakater for publikum, vist en digital fortelling om taktekkning og montert et stop-motion-kamera, som dokumenterte prosessen. På grunnlag av materialet er det laget en film om arbeidet. Det ble arrangert åpent kurs i nevertaking, og prosjektet ble også formidlet til elever i videregående skole. Taktekkingsprosjektet ble videre fulgt opp med mer utdypende informasjon på nettsidene og små glimt i sosiale medier.

Vest-Agder-museets fellesarrangement, *Den store museumsdagen*, ble arrangert for niende gang 15. juni 2014. Arrangementet markerer sesongåpning ved alle avdelinger og var i 2014 også en del av markeringen av Grunnlovsjubileet. Vertskap var Gimle Gård i samarbeid med Agder naturmuseum og botaniske hage. Under det felles temaet *Gimle 1814* ble det gitt omvisninger, laget utstilling med quiz, servert mat basert på 200 år gamle oppskrifter og arrangert ulike aktiviteter og leker med tilknytning til 1814. Ca. 650 mennesker besøkte arrangementet. Årets andre fellesarrangement, regattaen for klassiske plastbåter, *Plastikk 2014*, ble arrangert i Lille Nodeviga 23. august. Anslagsvis 500 mennesker besøkte arrangementet.

Markedsføring og profilering

2014 ble et år hvor videreutvikling av museets profil sto sentralt. Til sommersesongen ble pappkrus og servietter med tydelig markering av Vest-Agder-museet distribuert til alle avdelingene. Papirbæreposer i forskjellige størrelser med museets logo ble kjøpt inn og brukes nå i museumsbutikkene. Uniformeringen ble og så tatt et skritt videre med t-skjorter i avdelingsfargene. Det var et ønske om å sette større fokus på vareutvalget i museumsbutikkene og for første gang besøkte museet Gave- og interiørmessen på Lillestrøm. Besøket var inspirerende og arbeidet med å gjøre butikkene mer fristende fortsetter i 2015. Evaluering av sommersesongen 2014 viste at museets sesongkort/fordelskort ikke hadde ønsket virkning og vil ikke bli videreført i 2015.

Parallelt med videreutvikling av museets profil ble det arbeidet med større grad av markedstilpassing når det gjelder tilbud, holdninger og kommersialisering. Det var viktig å sette fokus på avdelingenes inntjeningspotensiale. For å få til en god prosess, ble konsulentfirmaet Backer og Bang engasjert. Arbeidet har foregått i større og mindre grupper, samt en fellessamling med alle ansatte til stede. Det ble også satt i gang et prosjekt knyttet til finansiering av stillingen som markedsansvarlig ved museet. Vest-Agder-museet er et av få store museer i Norge som ikke har dekket den funksjonen. Vest-Agder-museet er partner i Visit Sørlandet, er medlem av Arena USUS og har for tiden en styreplass i Cruise Sørlandet. I 2014 har museet vært med i arbeidet med å utvikle ny reiselivsstruktur i Agderfylkene.

Digital formidling og kommunikasjon

Etter en periode med utvikling av nye nettsider og utarbeidelse av digital strategi, har 2014 vært et normalt driftsår med mindre justeringer i arbeidet med digital kommunikasjon. Museet er aktiv på Facebook på alle avdelingssider og har i 2014 også tatt i bruk Instagram som ny kommunikasjonskanal. Som følge av at den organiske rekkevidden av poster på Facebook er redusert, har museet også begynt å kjøpe kampanjer på Facebook, en form for annonsering som i noen tilfeller har erstattet papirannonser. For å få mest mulig effekt ut av arbeidet med sosiale medier har vi kjøpt tjenester for hjelp til annonsering og oppgradering. På feltet digital kommunikasjon har VAM stor nytte av skoloring og oppdatering gjennom nettverket Arena Usus. Internt har museet etablert intranett som kommunikasjonskanal i løpet av 2014.

FORMIDLINGSAKTIVITET VED AVDELINGENE

Hovedarena for formidlingen i Vest-Agder-museet er de ulike besøkmålene. Det har vært god aktivitet både i sesongen og i skoleåret 2014.

// KRISTIANSAND MUSEUM

Kristiansand museum er i hovedsak et friluftsmuseum med om lag 40 kulturhistoriske bygninger plassert i en Bygade, et Setesdalstun og et Vest-Agdertun på Kongsgård. I tillegg har museet utstillingsarealer i administrasjonsbygget og i ulike bygninger rundt på anlegget. Kristiansand Sjøfartsmuseum er en integrert del av museet, og *Miniby* ligger på området. I den kommende museumshavna i Lille Nodeviga på Odderøya tilbyr museet et sommeraktivitetstilbud.

Formidling og utadrettet virksomhet

I løpet av 2014 har museet hatt to undervisningsopplegg gjennom Den kulturelle skolesekken i Kristiansand kommune. 3. trinn har fått *Jegere i steinalderen* og 7. trinn *Da Norge fikk sin egen grunnlov og sitt eget flagg*. Sistnevnte var en del av markeringen av Grunnlovsjubileet. Som ledd i formidling av takteking med never og torv på Vest-Agdertunet har det vært flere skoleopplegg om takteking for elever fra videregående opplæring. Grupper fra barnehager, grunnskole, videregående skole og voksenopplæring har deltatt på julevandring på museet. Det har også vært aktiviteter i forbindelse med skolens høstferie.

I 2014 viste museet den egenproduserte utstillingen *Kristiansand 1814*, en utstilling som viste hverdagsliv og politisk virksomhet i Kristiansand i grunnlovsåret. Denne var en del av markeringen av Grunnlovsjubileet.

For fjerde år på rad har museet tilbudt dramabasert formidling i Bygaden på Kongsgård. Den profesjonelle skuespilleren Inger-Helen Kilsti gjennomførte forestillinger/omvisninger både ute, inne og i bakgårder på museet. Det var i tillegg populære aktiviteter for barn hver dag i juli og august. I 2014 hadde museet blant annet "1814-leker" som kjeglebane, Dam-spill, badminton, tønnehjul, stylder m.m. I løpet av 2014 har museet arrangert tre større temadager på Kongsgård: Friluftsgudstjeneste, Familiedagen og Førjulshygge.

I Lille Nodeviga ble sommersesongen 2014 gjennomført med aktiviteter på land og til vanns i og ved garasjen. Det var fortsatt utfordrende for publikum å finne fram til aktivitetene, men vi opplevde at mange som hadde vært der tidligere år kom igjen også dette året. Dette kan tyde på at tilbudet er i ferd med å bli innarbeidet. I perioden 1. juli til 10. august besøkte 1740 personer aktivitetene i Lille Nodeviga.

Frivillig arbeid

Vest-Agder Fylkesmuseums venneforening har ca. 150 medlemmer. De bistår avdelingen med billettsalg og andre oppgaver på temadager og utfører dugnadsarbeid på friluftsmuseet: Vasker, maler og rydder. Venneforeningens dag arrangeres en gang i året, og det er gjennomføres hvert år én eller flere kulturhistoriske utflukter. De selger også kaffe, brød, pølser og annet på museets temadager, noe som resulterer i årlig gave til museet. I 2014 bidro de økonomisk med støtte til omvisninger med skuespiller i Bygaden.

// GIMLE GÅRD

Gimle Gård er en herregård som ligger i Kristiansand. Den ble bygd mellom 1797 og 1807. Opprinnelig var det en lystgård for kjøpmann Bernt Holm, en av byens velstående handelsmenn. Eiendommen ble testamentert til Kristiansand kommune da siste eier, Ottilie Arenfeldt Omdal, døde i 1982. Hovedbygningen ble overlevert med alt inventar. Den eies av Stiftelsen Gimle Gård og forvaltes av Vest-Agder-museet. Fem generasjoner Holm-Arenfeldt-Omdal har etterlatt seg mange kulturhistoriske skatter.

Formidling og utadrettet virksomhet

Sommersesongen ble innledet med Vest-Agder-museets felles museumsdag, som i 2014 ble arrangert på Gimle Gård i samarbeid med Agder naturmuseum og botaniske hage under tittelen *Gimle 1814*. Rundt 650 personer besøkte arrangementet, noe som var et godt bidrag til besøkstallet på Gimle. I sommersesongen 2014 var det tilbud om daglige omvisninger fra 15. juni til 20. august. Gjennom sommeren har også dette besøksstedet hatt "1814-leker". Bak hovedhuset har vi hatt kjelebane og på gårdsplassen stylder, tønnebånd, hoppetau og badminton. Det ble gjennomført omvisninger med skuespiller og musiker, et tilbud som ble så godt mottatt at det måtte settes begrensninger på antall besøkende pr. opplegg.

I 2014 samarbeidet Gimle Gård med Håkon Sødal om en minnemarkering for starten på 1. verdenskrig. Arrangementet var i malerisalen i november, og krigen ble minnet gjennom kåseri og musikk. Søndag 23. november var tradisjon tro Gimle Gård julepyntet, og også dette året strømmet publikum til arrangementet. Malerisalen på Gimle Gård brukes til konserter, foredrag, som møtelokale for Agder Vitenskapsakademi m.fl. gjennom hele året.

// KRISTIANSAND KANONMUSEUM

På Møvig i Kristiansand ligger verdens nest største kanon som noensinne er montert på land. Bakgrunnen for plasseringen var tyskernes behov for å holde britene ute fra Skagerrak og sikre forsyningsruten mellom Norge og Tyskland etter invasjonen i 1940. Skagerrak ble minelagt, og det ble bygget et tungt batteri på Møvig (Batterie Vara) og et tilsvarende i Hanstholm, Danmark. Etter krigen ble batteriet en del av det norske kystartilleriet, og kanonene ble avfyrt for siste gang i 1952. Kristiansand kanonmuseum ble åpnet i 1993, med den gjenværende kjempekanonen som hovedattraksjon, og ble konsolidert med Vest-Agder-museet i 2012.

Formidling og utadrettet virksomhet

Interessen for Batterie Vara er stor både i inn- og utland, og Kristiansand kanonmuseum er det av Vest-Agder-museets besøksmål i Kristiansand som har lengst sesong. Det tas i mot grupper gjennom hele året, og tilbudet tilpasses de besøkendes ønsker. I 2014 arrangerte Stiftelsen Kristiansand Kanonmuseum "Kanondag" på Møvig i begynnelsen av juni. Denne hadde et variert program med foredrag, omvisninger, korpsmusikk og kafésalg.

Frivillig arbeid

Kristiansand kanonmuseum har ingen aktiv venneforening, men de to mangeårig frivillige, John Andersen og Øyvind Quidding, som hjelper med alt fra avansert mekanisk arbeid til maling og annet vedlikehold både inne og ute.

// SETESDALSBANEN

Setesdalsbanen er én av fem etablerte museumsbaner i Norge. Den spesielle sporvidden på 1067 mm var dominerende i landet frem til 1900. Av i alt ca. 1000 kilometer utbredelse, er Setesdalsbanens åtte kilometer det siste strekket som er igjen. Setesdalsbanen har samlinger fra Sulitjelmabanen i nord til Flekkefjord-Egersund i sør. Kjøresesongen 2014 varte fra midten av juni til slutten av september, med tre ordinære søndagskjøringer i perioden 15. juni til 31. august, i tillegg til én avgang på lørdager i juli og charterturer med cruiseturister. Driften på Setesdalsbanen foregår i et samarbeid mellom Vest-Agder-museet og Setesdalsbanens Venner. Det ville ikke vært mulig å kjøre damptog på Setesdalsbanen uten innsatsen fra de frivillige.

Formidling og utadrettet virksomhet

Driften i 2014 har gått uten avvik, med unntak av innstilling av to avganger søndag 3. august, samt én charterkjøring påfølgende uke. Grunnen til innstillingene var skade på sporet i form av utvasking av masse under skinnegangen som følge av ekstremvær.

Sesongens første persontog hadde avgang 29. mai, da første chartertur fant sted. Første oppsatte ordinære avgang var 15. juni. Lokomotiv nr. 6 var også denne sesongen det eneste operative og heldigvis holdt loket helt frem til sesongslutt og siste cruisekjøring. I uke 25 ble den årlige skole- og barnehagekjøringen avholdt. Damptoget gikk fra Grovane til Røyknes, med to timers stopp på Paulen gård, der både barn og voksne koste seg med grilling, kjeks og saft, i strålende solskinn alle tre dagene. Setesdalsbanen har også i 2014 hatt besøk av "Mobil leirskole". To grupper har blitt litt kjent med Setesdalsbanen gjennom informasjon og omvisning for deretter å bli kjørt med motorvogn til Røyknes, der de har fortsatt turen på sykkel. Totalt har nærmere 1 300 skole- og barnehagebarn fått oppleve Setesdalsbanen på denne måten i 2014.

Setesdalsbanen feiret i 2014 50-årsjubileum som museumsjernbane. Anledningen ble høytidelig markert med to avganger for spesielt inviterte gjester lørdag 21. juni. Gjestene fikk være med på feiringen på Røyknes, med taler, mat og tilbehør i for anledningen innleid partytelt på plenen hos stasjonsnaboen. Som en ytterligere markering av 50-årsjubileet på Setesdalsbanen ble det arrangert aktivitetsdag søndag 22. juni, der ansatte fra andre avdelinger i museet deltok med forskjellige aktiviteter på Grovane og Røyknes. Det ble i 2013 produsert en filmserie fra Vest-Agder-museet som gjennom året 2014 er vist på TV-Agder. En halvtimes film som forteller om Setesdalsbanen har blitt vist jevnlig på den lokale TV-kanalen. Gjennom året har også filmskaper Steffan Strandberg filmet aktiviteten på Setesdalsbanen. Dokumentaren er et bestillingsverk fra NRK og vil bli sendt tidlig i 2015.

Frivillig arbeid/venneforening

Frivillige fra Setesdalsbanens Venner deltar gjennom hele året i arbeid og aktivitet på Setesdalsbanen. Spesielt i forkant av sesongstart legges det ned et stort dagnadsarbeid. Det frivillige miljøet er ansvarlig for personell til togfremføringene og bidrar også i banevedlikehold, rydding av kratt langs sporet, maling, klargjøring av materiell og i utgivelsen av bladet *Nytt fra Setesdalsbanen*. I 2014 har det pågått mange vedlikeholds- og bygge-/ombyggingsprosjekter der de frivillige også har vært delaktige. Ei brakke er renoverert og sovevogn har fått lys og toaletter, noe som gjør at vi kan tilby overnatting i forbindelse med kurs og lignende. Venneforeningen har i 2014 også bidratt økonomisk til enkeltprosjekter på Setesdalsbanen.

// MANDAL MUSEUM

Mandal museum består av fredede Andorsengården oppført i 1801-05 og barndomshjemmet til kunstnerbrødrene Gustav og Emanuel Vigeland, Vigeland hus. Museet har samlinger av kunst og gjenstander fra fiskeri og sjøfart.

Formidling og utadrettet virksomhet

Mandal museum kan se tilbake på et aktivt og spennende år med nye og attraktive utstillinger og en markant økning i besøkstallet.

I mai arrangerte museet i samarbeid med Mandal kommune *Lyden av Marna* motor for den kulturelle skolesekken. Elevene på sjettede trinn fikk lære om Marna-motoren, lytte til og i samarbeid med musikerne Bjorn Charles Dreyer og Halvard Hagen lage musikk til lyden av museets Marna-motor. Museet har hatt 1200 skoleelever på besøk gjennom året. Først og fremst er Adolph Tidemand som har vært populær, både i forkant og etterkant av at jubileumsutstillingen åpnet, men vi har også hatt byvandring og omvisning i sjøfartsavdelingen.

Utstillingen *Tidemand i hjembyen* åpnet til sesongåpning 20. juni. Den ble laget til markeringen av at det var 200 år siden kunstneren ble født i Mandal. Samme dag åpnet også utstillingen *En romantiker i krig* basert på lysbilder tatt av den tyske løytnanten Hanns Ebert som gjorde tjeneste i "Ortskommandantur Mandal" under krigen. Noen dager seinere åpnet utstillingen *Glimt fra krigsseilerhistorien i Vest-Agder* i museets møterom. Utstillingen var laget av Aage A. Wilhelmsen, Knut Lindseth, Jan Johannessen og Paal Kjellin. 18. september arrangerte Mandal museum kulturminnedag med byvandring kalt *Adolph Tidemands Mandal 1814* (Agnete Kjellin) og foredraget *I Tidemand-familiens fotspor* (Thor Gunnar Hansen). Utstillingen *BRUDD 2014 – en alternativ norgeshistorie* sto i hagen foran Andorsengården 24. september – 16. oktober. De flotte utstillingene har resultert i en markant oppgang i besøkstallet, spesielt i kunstsamlingen, der økningen har vært hele 72 %.

Frivillig arbeid/venneforening

Mandal museum har god kontakt med blant annet Vigeland Hus A/S, Mandal kunstforening og Mandal historielag.

// SJØLINGSTAD ULDVAREFABRIK

AS Sjølingstad Uldvarefabrik startet produksjonen av garn og ullvarer i 1894. Sjølingstad Uldvarefabrik fungerer i dag som en levende museumsfabrikk hvor maskinene vedlikeholdes gjennom produksjon av fabrikkens tradisjonelle varer. Tidligere drift er på denne måten videreført på en måte som tar hensyn til og verner om maskiner og bygninger. Besøkende får oppleve et autentisk fabrikkanlegg med en antikvarisk, men fortsatt virksom, maskinpark. Anlegget og den virksomheten som i dag drives er unik i både norsk og europeisk sammenheng.

Formidling og utadrettet virksomhet

I 2014 ble det lagt spesiell vekt på spinning og garnproduksjon på Sjølingstad Uldvarefabrik. Museumsbutikken ble fylt opp med Sjølingstadgarn i mange fine farger. I vinterferien åpnet den fargerike strikkeutstillingen *Strikk i farger* med foredrag og omvisning i spinneriet. Utstillingen ble lagt merke til av strikkere langt ut over distriktet, og museumsfabrikken inviterte til strikkelørdag i april og gjentok suksessen i september. Resultatet var at Sjølingstad Uldvarefabrik fikk mange fine omtaler på forskjellige blogger, og at museumsfabrikken har fått mange dedikerte følgere på sosiale medier.

Det har vært gjennomført også sesongaktiviteter i vinterferie-, påske- og høstferie med ullverksted og omvisninger. Bunadskafe, foredrag om norsk ull og garnproduksjon, Kulturminnedag med bokpresentasjon og det tradisjonsrike Julemarkedet ble godt besøkt. Elever fra videregående satte opp juleutstilling, og juleverkstedene ble fulltegnet også dette året. Årets sommerutstilling ”HAIK med Franz Schmidt + Sjølingstad Uldvarefabrik” viste moteplagg sydd av stoffer på museumsfabrikken. Av DKS-opplegget ble *Den industrielle revolusjon* formidlet til åttende trinn på fabrikken, og museumsformidleren gjennomførte skoleturneen *Hør min stemme!*.

Frivillig arbeid/venneforening

Venneforeningen Uldvennen er en viktig samarbeidspartner for museumsfabrikken. Uldvenner har deltatt på årets Julemarked

// LISTA MUSEUM

Lista museum har flere avdelinger i Farsund kommune. Hovedsetet er Nordberg fort med formidlingsbygg fra 2009. Museet skal se helheten i lokalsamfunnet, naturen og kulturen og ta for seg både historie, samtidig og framtid. Kunst skal være en integrert del av formidlingen.

Formidling og utadrettet virksomhet

Nordberg har holdt åpent alle søndager og helgeåpent i skuldersesongene. I hovedsesongen var museet åpent alle dager. Listeskøyta kystkultursenter holdt åpent hver dag i kjernesesongen. Søndager har også Østhassel redningsstasjon vært åpen. Her har Sælør og Lista kystlag hatt ansvaret. Friluftstunet i Vanse har på grunn av ressurser og lave besøkstall vært stengt denne sommeren. Møllene på Hervoll og billedhugger Mathias Skeibroks fødested på Skeibrok er åpne miljøanlegg.

Skoletilbudet i 2014 har vært variert og godt besøkt, med en god økning i antall. Året startet med med skolebesøk i forbindelse med storutstillingen *Den lengste reisen*. DKS-tilbudet *Arkeolog for en dag*, som vi har i samarbeid med fylkeskommunen, formidles til 4. trinn. Sammen med serveringsstedet 8th Avenue har 8. trinn i distriktet fått oppleve Det amerikanske Lista. I tillegg fikk vestre del av Vest-Agder besøk av formidler med opplegget *Da Amerika kom til oss*, også dette gjennom DKS. Vår formidler var på skoleturné i Listerregionen med grunnlovsopplegget *Hør min stemme!*. Vi har nå fått en mer fast avtale med Sørlandets kunstmuseum at vi hvert år før jul får en vandreutstilling. I år var det *Hvem er jeg?* – en utstilling med fokus på portrettsjangeren, eksponering og sosiale medier. Nordberg fort var en del av besøkmålene da kommunens konfirmanter arrangerte *Leirskole i egen kommune*, og de fikk guiding og omvisning her. Flere barnehager har også besøkt Listeskøyta kystkultursenter.

Lista museum har basisutstillinger knyttet til Mathias Skeibrok, Listeskøyta, sjøfart og forhistorie. Et av høydepunktene i 2014 var Kulturlandskapsutstillingen på Nordberg fort, som ble åpnet i august under den nasjonale nettverkssamlingen for utvalgte kulturlandskap i Norge. Utstillingen er finansiert av Fylkesmannen i Vest-Agder og Vest-Agder fylkeskommune. Vi har også fått montert ”LaternaGuide” på området, slik at besøkende kan få informasjon på flere språk på mobilen også utenom åpningstidene. I tillegg har det vært en rekke temporære utstillinger på Nordberg fort. 2014 begynte med den store utstillingen *Den lengste reisen 1940–45*, om kongefamiliens utenlandsopphold under andre verdenskrig. Det var Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design som hadde produsert utstillingen. Av andre utstillinger kan vi nevne *Latjo drom* fra Glomdalsmuseet som omhandlet tatere og de reisendes historie i Norge. Denne utstillingen var del av prosjektet *ROM FOR ROM*, som vi gjennomførte sammen med Galleri Lista Fyr i Kunstaksen fyr-et-fortet. Utstillingen omhandlet romfolket i Norge i dag. Utstillingen vakte nasjonal interesse. I tillegg har museet vært arena for flere kunstutstillinger. Sommerutstillingen vår var en del av Grunnlovsmarkeringen i Vest-Agder og omhandlet kapertiden 1807-1814.

På Nordberg har barna lekt og deltatt i aktiviteter. Det som fikk mest oppmerksomhet var nok Vest-Agder-museets fellesprosjekt *Hva lekte de med i 1814?* som besto av forskjellige spill som kjeglespill, dam, revespill m.m. To dager i alle skoleferier hadde vi verkstedstilbud til barn med diverse aktiviteter. Dette er etter hvert blitt et veldig populært tilbud. I sommer kunne museet igjen tilby *Skattejakt på fortet* og en rekke andre aktiviteter. Nordberg fort har et bredt tilbud av konserter, foredrag og konferanser. Museet har i tillegg vært medarrangør av godt besøkte konserter i samarbeid med Fyrlyd, Nordsjøfestivalen og Farsund Jazz- og viseklubb. Vi var også i år en del av arrangementet Damenes weekend. De største konsertene var med Erlend Ropstad i april og med Tønes & Tore i oktober. Andre søndag i advent hadde vi Førljusstemming på fortet med ca. 800 besøkende. Vi markerte frigjøringsjubileet med nesten 200 besøkende 8. mai og hadde et stort flått-arrangement i regi av Nasjonalt Flåttsenter i juni. I sommer hadde veteranbilentusiastene norsk MG-treff 2014 med skalldyrbord på Nordberg fort. Lista museum har som foregående år hatt jevnlige forespørsler om guidetilbudet vårt og om foredrag i lag og foreninger.

Frivillig arbeid og samarbeid

Entusiastene på Listeskøyta kystkultursenter legger ned mye tid og krefter i dugnadsinnsats. Lister forsvarshistoriske forening har brukt mye ressurser på å tilrettelegge for et publikumstilbud i Hangar 45. De har bl.a. demontert den gamle stasjonsbygningen fra andre verdenskrig som stod i Lundevågen i Farsund. Museet har arrangert "Lista rundt-turer" i samarbeid med Lista menighet og flere "Naturlosturer" alene og sammen med LHL Farsund og Lista. Naturlosturene i år var viet Kapertiden 1807-1814 og den optiske telegraf. Lista Museums Venneforenings hjelp i forbindelse med arrangementene våre har vært av avgjørende betydning. Særlig viktig er de under Museets dag i Vanse.

Sammen med Vest-Agder fylkeskommune og Lister forsvarshistoriske forening har vi for andre året fått midler fra Riksantikvaren til et verdiskapingsprosjekt (*Festung Lista*) som skal kartlegge kulturminner fra andre verdenskrig på Lista, for å se hvordan disse kan brukes av lokalbefolkning og turister. Det er blant annet gjennomført en rekke intervjuer med tidsvitner som opplevde krigen på Lista. Museet sitter i markedsrådet til Farsund365, samt styringsgruppen for Utvalgt kulturlandskap Vest-Lista. Vi er også representert i styret til Listeskøyta kystkultursenter og Lister forvarshistoriske forening. Vi har et nært samarbeid med Fyrlyd AS om å utvikle og tilby musikalske og kulturelle opplevelser på Lista. I løpet av året har Lister videoklubb filmet museets avdelinger på Lista. Dette skal sys sammen til en film som vi håper å kunne vise på Turistinformasjonen, Lista fyr og Nordberg fort fra våren av.

// FLEKKEFJORD MUSEUM

Flekkefjord museum består av et skipper- og sjømannshjem med gjenstander fra 17-, 18- og 1900-tallet og de nyere Sjøbuene med utstillingssaler, kontorer og magasin. I Sjøbuene er det en fast utstilling som omhandler kunstneren Lars Kristian Gulbrandsen og hans kunst. I tillegg vises temporære utstillinger. Sjøbuene er også arena for konserter, møtevirksomhet, konferanser etc. Museet forvalter og formidler fiskeskøyta Solstrand fra 1936.

Formidling og utadrettet virksomhet

Flekkefjord museum hadde sesongåpent i perioden 15. juni til 20. august. I denne perioden viste museet sine faste utstillinger samt sommerutstillingen. Fra sankthans til første uke i august var det i tillegg én ukentlig aktivitetsdag for barn. Også i Flekkefjord ble Grunnlovsjubileet markert med *1814-leker* som et tilbud til sommergjestene. I vinter- og høstferien arrangerte vi barneaktiviteter. Første helg i advent holdt museet det tradisjonelle juleverksted, for første gang uten deltakelse fra Flekkefjord husflidslag. Etter invitasjon fra Flekkefjord Historielag har museumspedagog og avdelingsleder vist foto fra museets fotosamling. Hensikten var å skaffe ytterligere informasjon omkring motivene. De to fotokveldene har vist seg så populære at historielaget ønsker å fortsette dette samarbeidet.

Museet hadde i 2014 følgende utstillinger: Tekstilutstillingen *Under teppet* fra Sørlandets Kunstmuseum, Sørlandsutstillingen, videregående skoles årsutstilling, sommerutstillingen *En romantiker i krig* – med foto fra andre verdenskrig, fotoutstilling i samarbeid med gullsmed Peersen, vår- og høstutstilling i samarbeid med Flekkefjord Kunstforening og elevenes førjulsutstilling *Stjerner*. Museet har hatt flere undervisningsopplegg i 2014 i tillegg til formidling knyttet til de temporære utstillingene. Museet legger spesiell vekt på formidling overfor barn og unge, herunder utvikling av innhold i Den kulturelle skolesekken. Lars Kristian Gulbrandsen *Tatjana* er et tilbud til 4.- 9.klasse gjennom den kommunale DKS. Hver høst drar alle kommunens 5. klassinger på heldagstur med museumsskøyta Solstrand. Tilbudet om byvandring for elever er også godt benyttet. I 2014 har museumspedagogen i tillegg vært på skoleturné med programmene *Camera Obscura* og *Hør min stemme!* for den fylkeskommunale DKS.

Frivillig arbeid/venneforening

Flekkefjord museum har ikke egen venneforening, men har et utstrakt samarbeid med ulike aktører innen kulturminnevernet og andre deler av kulturlivet: Klassisk (Musikkens Venner), Flekkefjord Husflidslag, Flekkefjord Kunstforening, Flekkefjord Historielag, Flekkefjord videregående skole og Smaabyen Flekkefjord. Vi samarbeider også med Flekkefjord kommunes kulturavdeling i forbindelse med ulike aktiviteter knyttet til skoleferier. Kulturskolen benytter seg av museets lokaler til konserter, utstillinger etc.

FORVALTNING

Vest-Agder-museet forvalter totalt 93 antikvariske bygninger, ca. 60 000 gjenstander og ca. 220 000 foto. Eierskapet til bygg og samlinger ligger i all hovedsak hos stiftelsene og kommunene. Museet har vedtatt en samlingsforvaltningsplan og en fotobevaringsplan som er styrende for arbeidet på forvaltningsfeltet. Både bygningsvern og samlingsforvaltning er driftsgrupper i fagseksjonen, og arbeidet på begge områder følges opp kontinuerlig.

BYGNINGSVERN

I 2014 ble bygningsvern prioritert, med økte økonomiske og personalmessige ressurser. Ekstra tilskudd fra stat og fylkeskommune gjorde det mulig å jobbe målrettet mot etterslepet innen vedlikehold av antikvariske bygg og gjenstandsregistrering. Museet har opprettet to midlertidige prosjektstillinger, en restaureringshåndverker og en registrator. Avdeling Kristiansand museum har i tillegg ansatt en håndverker med spesialkompetanse innen dendrokronologi i fast stilling.

Museets bygningsvernansvarlig har i 2014 utarbeidet en omfattende rapport over tilstanden til alle antikvariske bygg ved avdelingene Kristiansand og Lista. Rapporten inneholder også et kostnadsoverslag og prioriteringsforslag, og har allerede blitt tatt i bruk som utgangspunktet for prioriteringer i arbeidet med de antikvariske byggene. Siden det største etterslepet var ved Kristiansand museum, ble flest restaureringer gjennomført her.

Flere kurs har blitt gjennomført for alle interesserte, blant annet kurs i nevertaking og kurs i flytting av laftebygg, i samarbeid med eksterne rådgivere. Museets håndverkere har flere ganger blitt brukt i konsulentoppdrag i fylket, og har blant annet deltatt i dendrokronologiske boringer i samarbeid med Nationalmuseet i Danmark og fylkeskommunen. I tillegg har de deltatt på nasjonale bygningsvernkonferanser og nettverkssamlinger. Et viktig satsingsområde innen bygningsvern var i 2014 knyttet til å utprøve nye formidlingsmåter. Først ute var et taktekkingsprosjekt ved Kristiansand

museum, der vi forsøkte å nå ut til ulike målgrupper, både på stedet og på nett. I august 2014 ble det som nevnt gjennomført et PR- og publikumstunt ved Kristiansand museum, der museets eldste bygg, Nomelandsloftet fra 1580, ble pakket inn i plast for å peke på museenes store økonomiske utfordringer og vedlikeholdsetterslep.

VEDLIKEHOLD OG ANTIKVARISK DRIFT VED BESØKSMÅLENE

Fagseksjonen koordinerer mye av arbeidet innenfor bygningsvern, men utføringen av arbeidet skjer ved det enkelte besøksmål, eller ved at større prosjekter settes ut til eksterne firma. Museet har store etterslep på bygningsvedlikehold ved alle avdelingene. Det prioriteres derfor hardt i forhold til hvilke tiltak som kan gjennomføres på hvilke bygg.

Kristiansand museum hadde det største etterslepet innen vedlikehold av antikvariske bygg, og det var derfor her de fleste tiltakene ble gjennomført i 2014. Konkret ble følgende hus eller tak restaurert: Festningsgaden 16 (skifting av undertak og takrenner), Skolestua (utbedring av tak og undertak), Trydalsstua (tak og undertak), fjøset på Vest-Agder-tunet (komplett nytt tak, etter gamle tekninger med never og torv; prosjektet finansiert med støtte fra Stiftelsen UNI). Ellers er det utført nødvendig forefallende arbeid på flere tak. Takstein er rettet på og skiftet. Det har vært utført nødvendig arbeid på alle torvtak, slått gress og rensert for små trær. I tillegg ble det ryddet skog, særlig rundt Tonstadbua. Det ble videre laget oppbevaringsplass til takstein i garasjeområdet, slik at takstein kan lagres under tak. Husfasade, portrom eller gavl ble vasket og malt på Henrik Wergelandsgade 29, Tordenskjolds gade 20, Kristian 4. gade 108, uthus Kristian 4. gade 108, Vestre Strandgt 44 og Skippergata 111.

Gimle Gård er en stor bygning med mange værelser og hundrevis av gjenstander som kontinuerlig etterses og konserveres ved behov. I 2014 har det blitt utført jevnlig vedlikehold av hovedbygningen og forvalterboligen. Av større utførte oppgaver kan nevnes at hele huset ble vasket, og at det har blitt felt trær både ved hovedhuset og forvalterboligen. Etter en vurdering av fylkeskonservator og museets håndverkere ble søylerekken foran inngangen istandsatt. Ytterste søyle ble skiftet på grunn av omfattende råteskader. Den ble dreid og høvlet, satt opp og malt.

Kristiansand kanonmuseum: Det foretas jevnlig vedlikehold og istandsetting, som drenering av kanonbrønner, mekanisk vedlikehold, rengjøring og maling. I 2014 ble det videre gjort en oppgradering av parkeringsplassen. Det ble også ryddet opp i området rundt plassen. Driftsleder har i samarbeid med frivillige utført jevnlig ryddig og vedlikehold både innendørs og utendørs på området.

Setesdalsbanen: Setesdalsbanens utfordringer innen forvaltning er så sammensatte, at det er vanskelig å skille tydelig mellom bygningsvern og gjenstandsforvaltning. Gjenstandene er gjerne knyttet til jernbanedriften og så store at de trenger en annen håndtering enn mindre gjenstander i museets samlinger. For enkelthets skyld tas derfor bygningsvern og samlingsforvaltning samlet her. Det er utført mye bygningsvedlikehold på Setesdalsbanen i 2014, både av egne ansatte, på dugnad og ved kjøp av blant annet byggmestertjenester. Dresinbua i Paulen har blitt restaurert, stasjonen på Røyknes har fått et nytt strøk med maling og pakkhuset på Grovane har fått ny papp på taket. Vakthytta på Løyning har blitt restaurert, og ved årsslutt gjenstår bare noe innrednings- og malerarbeid. Det har også blitt reist et overbygg over de gamle vognene som står på området på Grovane. Vognkasseoverbygget er realisert ved gaver fra blant annet Setesdalsbanens Venner og Stiftelsen UNI.

2014 har vært et år med fokus på vedlikehold av både bane og materiell. Jernbaneverket har bevilget ekstra midler til gjennomføringen av diverse prosjekter. Det arbeides etter en 10-års vedlikeholdsplan, der prosjektene er satt opp i prioritert rekkefølge. Sporomlegging/reetablering av spor på Grovane har blitt gjennomført i 2014. Arbeidene er utført i et samarbeid mellom ansatte på Setesdalsbanen og Norsk Jernbanedrift, som ble leid inn for å ta ansvar for det faglige. Kun små justeringer og

endelig godkjenning av sporet gjenstår ved årsslutt. Norsk Jernbanedrift hatt ansvar for kontroll og utbedring av sporet, i samarbeid med banens egne sesongarbeidere. Det har blitt byttet rundt 250 sviller, og fjellrensk og rensking av grøfter langs sporet har vært prioriterte oppgaver. Videre har det pågått vedlikehold av både materiell og revisjon av lokomotiv nr. 5 hele året, utført av egne ansatte, dugnadsinnsats og ved kjøp av tjenester. Fremdriften på lok nr. 5 er nå tilfredsstillende, og planen er at lokomotivet skal stå klart til sesongen 2015.

Mandal museum og Vigeland hus: Den fredede Andorsengården og barndomshjemmet til Gustav og Emanuel Vigeland, Vigeland hus, står foran store utfordringer når det gjelder vedlikeholdsoppgaver. I 2014 ble seks vinduer i Andorsengårdens første etasje renoveret av et spesialfirma med midler fra Vest-Agder fylkeskommune og Mandal kommune. Andorsengårdens fasader mot Store Elvegata ble vasket, og innvendig ble veggene malt for å legge til rette for utstillingen om Adolph Tidemand. Søknader om sikringsmidler til Andorsengården ga midler til å lage en rapport med samlet vurdering av risiko som grunnlag for tilrettelegging av forebyggende sikkerhetstiltak for bygninger, utstillinger, samlinger og publikum i hovedbygget fra 1805. En rapport ble mottatt fra firma GCON. Rapporten dannet del av grunnlaget for søknad om midler til istandsetting av 11 vinduer i hovedbygningen i samarbeid med Mandal kommune. Ved Vigeland hus ble det gjennomført flere reparasjoner. I oktober ble vindu mot øst satt inn igjen etter at det var satt i stand i løpet av sommeren. Utråtnet felt i tømmerveggen under vinduet ble erstattet med nytt trevirke. Ved denne reparasjonen ble lekkasje til stue i første etasje stanst.

Sjølingstad Uldvarefabrik: Fasaden på teglsteinsbygget fra 1912 har blitt grundig istandsatt i 2014. På bakgrunn av utarbeidet rapport fra innleid konsulentfirma, GCON, ble det utført bytting av stålbjelker over vinduer, istandsatt vinduer og fasaden fuget på nytt. Det har gjennom året blitt ryddet opp i ullager, arkiv og filtavdeling. I ullverksted og verksted er nytt ventilasjonsanlegg satt opp. I tråd med Riksantikvarens anbefalinger ble det videre laget en åpning i garasjen fra 1947, og her ble et nytt ullager innrettet. Vinduer og takluker har blitt gjennomgått og reparert. I spinneriet fortsatte rengjøring av kardeverket fra 1949.

Lista museum: Det er kun drevet mindre, løpende vedlikeholdsarbeid på bygningsmassen ved Lista museum i 2014.

Flekkefjord museum: Museumsskøyta Solstrand blitt ivaretatt etter vanlige rutiner, med løpende vedlikehold og en årlig slippsetting i Egersund. Risør Trebåtbyggeri AS avsluttet i 2014 arbeidet med skifte av dekk. I 2014 mottok vi kr 250 000 i støtte fra Uni-stiftelsen til dette arbeidet. Hovedbygningen trenger en gjennomgang med sikte på istandsetting og oppussing, og forarbeidet til en omfattende restaureringsprosess har begynt i 2014. Året var ellers preget av arbeidet med "Krambua," som vil bli et viktig bidrag for å forbedre tilbudet til besøkende. I 2014 ble det innvendige tømmerarbeidet ferdig.

GJENSTANDSFORVALTNING OG FOTOBEBVARING

Samlingsforvaltning var, sammen med bygningsvern, et sentralt satsingsområde i 2014. Ekstra ressurser ble satt inn for å kunne ansette en registrator i midlertidig stilling. Registratoren jobbet ut fra en helhetlig og overordnet plan som tok utgangspunkt i samlingene ved alle avdelingene sett under ett. I tillegg har også konservatorene ved de enkelte avdelingene intensivert arbeidet med å registrere i Primus. Museet har videre blitt synlig på DigitaltMuseum og tatt et grep i forhold til de siste bildene i fotosamlingene som trengte flytting til andre omgivelser.

Fellestiltak

Det har vært gjennomført et prosjekt på registrering av alle maleriene i museets samlinger. De fleste maleriene har blitt registrert ved avdeling Mandal. Flere hundre malerier har her blitt hentet frem,

avfotografert, målt, merket, registrert og lagret deretter forsvarlig. Malerisamlingen ved Gimle Gård var ikke en del av dette registreringsprosjektet.

For å få mer oversikt over inntak og samlingene, har det blitt utarbeidet felles inntaksrutiner og inntakskontrakter til bruk ved alle VAMs avdelinger. Målet er å kunne vurdere enda nøyere hva som innlemmes i museets samlinger, og at det skal være lettere å holde orden på gjenstandene fra inntak til de er i samlingene ved hjelp av inntaksnummeret. Det har også blitt utformet nye samtykkeerklæringer som gir tillatelse til bruk av materiale fra intervjuer. I tillegg er en fotokontrakt blitt laget. Denne gjelder bruk av fotografisk materiale i de tilfellene der museet har fått en fysisk eller digital kopi av fotografisk materiale, men der opphavsretten fortsatt ligger hos giver. Museets innlån- og utlånskontrakter er blitt gjennomgått og oppdatert.

Primusregistreringer

Samlingsforvaltningsgruppa består av de som er ansvarlige for registrering på den enkelte avdeling og de som til enhver tid arbeider med registrering i VAM. Etter at ny versjon av det digitale registreringssystemet Primus ble tatt i bruk høsten 2013, og registreringsinstruksen ble utarbeidet våren 2014, har den enkelte jobbet på egenhånd med registreringer. Til sammen disponerer VAM åtte brukerkontoer i Primus, og alle disse ble regelmessig brukt i 2014. Primus har ved enkelte avdelinger vært brukt i mange år, og registreringene bærer preg av at det er mange forskjellige personer som har foretatt dem. Dette har medført at det var behov for noe opprydningsarbeid i 2014. For å unngå utfordringer i fremtiden, har nå ny registreringsinstruks blitt utformet. For å få fortgang i Primusregistreringene og for å få ansatte til å sette av tid til dette arbeidet, ble det i 2014 fastsatt personlige mål for antall gjenstander den enkelte skulle ha registrert innen årets utgang. I 2014 har det blitt registrert totalt 1117 gjenstander i Primus, noe som betyr at museet nå har 13 600 registrerte gjenstander i Primus. I tillegg kommer 83 lokomotivtegninger som er registrert i Fotostasjon og ligger på den nasjonale publiseringstjenesten for samlinger i norske kunst- og kulturhistoriske museer, DigitaltMuseum.

DigitaltMuseum

I juni 2014 ble Vest-Agder-museet relansert på DigitaltMuseum. I den forbindelse ble det registrert en ny signatur hos Norges Museumsforbund, slik at museet opptrer som en enhet på DigitaltMuseum. Samtidig er det mulig å identifisere de enkelte avdelingene, ved å se på den enkeltes gjenstandsnummer. Mange som gir gjenstander til museet ønsker at de skal stilles ut. Det har vist seg at DigitaltMuseum er et godt alternativ; flere givere har vært veldig positive til at gjenstandene de gir blir tilgjengelige her. Ved utgangen av 2014 hadde Vest-Agder-museet til sammen 598 gjenstander tilgjengelig på DigitaltMuseum. Det har blitt publisert flere artikler på museets nettsider som omhandler gjenstander fra samlingene.

Fotosamlingene

Deler av fotosamlingene til Kristiansand museum og Gimle Gård har blitt flyttet til Mabergåsen, der det er innredet et eget rom for fotobevaring. Dette gjelder fotomateriale som har vært oppbevart på Odderøya og en del av det som oppbevares på Sagmyra. For å skaffe bedre oversikt over fotosamlingene, har vi utarbeidet et nytt system for dette arbeidet. Til sammen er det nå 110 merkede esker på Mabergåsen. For å lette arbeidet for registratorene, ble det investert i fem mobile ”kamerakofferter”. Hver koffert ble fylt med alt som trengs for fotografering av gjenstander, slik at bildene kan brukes for registrering i Primus eller på DigitaltMuseum, og koffertene ble fordelt blant avdelingene.

Samlingsforvaltning ved avdelingene

Kristiansand museum: Det har blitt registrert en god del gjenstander ved Kristiansand museum i år, og opp til fire personer har arbeidet med dette. I tillegg til at alle maleriene ble registrert, har det blitt tatt inn en ny og omfattende samling, Elefantapoteket fra Kristiansand. Museet hadde i desember 2013 mottatt flere hundre gjenstander fra apotekdrift på slutten av 1800-tallet og utover 1900-tallet, og disse ble i 2014 katalogisert, registrert, pakket inn og fraktet til magasin. Gjenstandene har også blitt fotografert og registrert i Primus. Et par titalls gjenstander er per 31.12.2014 utstilt i det nye Rådhuskvartalet i Kristiansand, i tilknytning til utstillingen I fyr og flamme. I tillegg til større samlinger har museets registratorer registrert en mengde andre gjenstander, både fra nylige inntak og "gamle" gjenstander i samlingene. Også de siste av Else Marie Jakobsens tepper er nå registrert. I forbindelse med registreringene ble gjenstandene pakket og som oftest flyttet til bedre lokaler.

Gimle Gård har ikke vært prioritert i 2014. Dette skyldes først og fremst at Gimle har en såkalt "lukket samling", der det ikke kommer til nye gjenstander. En sentral del av Gimles samling er maleriene. De har som nevnt ikke vært del av den omfattende maleriregistreringen i VAM. Det er likevel et stort behov for å finne mer informasjon om det enkelte maleri. Det har derfor blitt inngått en avtale med en forsker ved UiA som regelmessig forsker på enkeltverk i Gimles malerisamling. I den forbindelse har museets fotograf også tatt nye fotografier av noen av maleriene. Disse har så blitt lagt inn i Primus, og en enkel registrering har blitt foretatt.

Kristiansand kanonmuseum: På grunn av høyt arbeidspress har det ikke blitt registrert noe ved denne avdelingen i 2014, men befaringer har funnet sted for å kartlegge hvordan samlingen kan registreres best mulig fremover. Grunnet vanskelighetene med å bruke Primus/internett i bunkeren, har det allerede blitt utformet et eget registreringsskjema for Kristiansand kanonmuseum basert på Primus. Informasjonen fra skjemaet kan enkelt overføres til Primus.

Mandal museum: I 2014 har den store samlingen etter Olav Holmegaard blitt flyttet til Vest-Agder-museets fellesmagasin Mabergåsen på Lista. Det var utilfredsstillende oppbevaringsfasiliteter i den eldre museumsbygningen på Heddeland i Marnardal kommune. Samlingen består av 1448 registrerte gjenstander, hovedsakelig fra Marnardal kommune. Hele samlingen ble katalogisert og merket på nytt med prefiks. Gjenstandene ble så pakket forsvarlig i esker som tilfredsstillende krav til magasinering, og flyttet inn i magasinet på Marbergåsen. Arbeidet ble ledet av to konservatorer, i samarbeid med teknisk konservator og ansvarlig for samlingsforvaltning. Gjenstandene ble fotografert, og det har blitt laget oversikter over gjenstandene i tillegg til de katalogkortene som fantes fra før. Mandal museum tok videre imot 44 interessante og kulturhistorisk verdifulle gaver, deriblant en erindringsbok og tre silhuettbilder av familien Knutzen, familien som bygget Andorsengården. Møbler som tidligere har stått i Andorsengården ble hentet tilbake. I tillegg mottok museet over 300 trykkeplater etter grafiker Ottar Helge Johannessen. To store malerier ble konserverte før årets sommersesong.

Sjølingstad Uldvarefabrik: Deler av maskinparken har blitt registrert. Siden maskinene er å regne for kompliserte gjenstander, og at det er en del utfordringer i arbeidet med å registrere denne typen gjenstander, har registratoren hatt en dialog med Norsk Trikotasjemuseum, som arbeider en del med denne typen problemstillinger.

Setesdalsbanen: Her vises det delvis til informasjon gitt under forrige punkt, bygningsvern. Knyttet til gjenstandsforvaltning av mindre gjenstander, kan det videre nevnes igangsettelse av et prosjekt for å skanne og erstatte originaltegninger av vognene og banen. Tegningene trengs når deler av banen eller vognene må repareres, men det er ikke ønskelig å bruke originalene. I prosjektet har det nå blitt kartlagt hvilke tegninger som kan og bør skannes og hvilke som kan flyttes direkte til arkiv.

Flekkefjord museum: Her ble flere gjenstander registrert, i tillegg til alle maleriene i samlingen.

Lista museum: Registreringen fortsatt som vanlig ved avdelingen. I tillegg har maleriene blitt registrert i 2014.

MAGASIN OG KONSERVERING

Magasin

Vest-Agder-museet har flere magasiner, både i Kristiansandregionen og på Lista. I Kristiansand står magasinet på Sagmyra sentralt. Her har det vært både stor pågang og blitt gjort store oppgraderinger i 2014. Nye reoler for blant annet de registrerte maleriene, teppene til Else Marie Jakobsen og arbeiderfaner har blitt kjøpt inn, satt opp og blitt tatt i bruk. På magasinet har det blitt ryddet opp i lokalisering av de forskjellige materialtypene.

Magasinet i Mabergåsen på Lista dekker behovene til region vest for oppbevaring av små og mellomstore gjenstander. Her finnes også museets felles fotomagasin. Magasinet i Mabergåsen er klimaregulert og utstyrt med inntaksrom, inkludert frysemuligheter. Ved Lista flystasjon disponerer museet deler av to hangarer til magasinering av større gjenstander, inklusive kjøretøy. I hangar 42 oppbevares museets militære kjøretøy, kanoner osv. Hangar 42 fungerer som «åpent magasin», hvor museets objekter benyttes i formidling sammen med Lister forsvarshistoriske forenings øvrige samlinger. I desember 2013 inngikk museet leieavtale om deler av en hangar nummer to, som fikk forkortelsen MSG (magasin for store gjenstander). Denne ble i 2014 tatt i bruk som kaldtlager for museets større gjenstander, som båter, hestekjøretøy, motorer m.m. Hangaren er avlåst for publikum og kun tilgjengelig for dem som arbeider med samlingsforvaltning i museet. Magasinet vil bli benyttet for gjenstander fra hele fylket. Alle gjenstander som befinner seg på MSG er registrert i Primus.

Felles konserveringstjeneste

Museets konservator med ansvar for teknisk konservering har i 2014 vært involvert i et stort antall mindre prosjekter der det var behov for vurderinger og tiltak. Her kan det nevnes originaldokumenter ved Setesdalsbanen, skadedyrangrep på Sjølingstad Uldvarefabrik, flytting av en fotosamling fra Kristiansand til Mabergåsen og nedfrysing av gjenstander som var infisert med skadedyr, før de ble plassert på magasin. I tillegg fant det sted en kartlegging av behov med etterfølgende innkjøp av tilpasset, syrefri emballasje for alle museets avdelinger. Det er foretatt flere befaringer for å vurdere om gjenstander var relevante for museets virksomhet.

Flere utstillinger har krevd en vurdering og tilrettelegging for at gjenstander skal kunne stilles ut. Dette gjaldt i 2014 spesielt for utstillingene *I fyr og flamme*, 1814-utstillingen ved avdeling Kongsgård, utstillinger på Kilden kultur- og konserthus og en utstilling av Else Marie Jacobsens tepper i Kristiansand kommunes lokaler. Videre har noen av museets sentrale malerier og andre større gjenstander blitt restaurert.

KOMPETANSEHEVING

Det har vært gjennomført kompetansehevende tiltak på de aller fleste områder av museets forvaltningsvirksomhet, både overordnet og knyttet til arbeidet i de enkelte avdelingene. De teknisk-industrielle kulturminnene Sjølingstad Uldvarefabrik og Setesdalsbanen har helt spesielle behov for kunnskapsoverføring og opplæring. Ved Sjølingstad Uldvarefabrik har Norsk Håndverksutvikling (NHU) i to perioder bidratt til handlingsbåren kunnskapsoverføring på trekking av plisséstoff. Siste del ble avsluttet våren 2013, men et biprosjektet har blitt videreført og utvidet: Tekstilkunstner og lærer ved Kunsthøgskolen i Oslo, Franz Schmidt, har ved flere anledninger gitt påfyll med tekstilkompetanse. I 2014 ble det istandsatt en vevstol, der det kan produseres et rekonstruert dresstoff, med bakgrunn i samarbeidet med Franz Schmidt. Tekstilprøven ble hentet fra Sjølingstads unike tekstilarkiv, og originalen er fra 1930. På Setesdalsbanen har det i 2014 vært gjennomført kurs i regi av Norsk Jernbanedrift, for ansatte og frivillige. Tema for kurset var banearbeid.

FORSKNING OG DOKUMENTASJON

Det overordnede ansvar for forskning og dokumentasjon ligger i fagseksjonen. I tillegg skjer noe dokumentasjon og forskning av ansatte i de geografiske avdelingene, da gjerne knyttet til et konkret kulturminne eller nærområde. Vest-Agder-museets forskningsarbeid tar utgangspunkt i prinsipper og retningslinjer nedfelt i museets forskningsplan.

Doktorgradsavhandling

Leder av museets fagseksjon, Kathrin Pabst, har i desember 2014 disputert med avhandlingen *Mange hensyn å ta – mange behov å avveie. Moralske utfordringer museumsansatte møter i arbeidet med følsomme tema*. Temaet er av direkte relevans for museets forsknings- og formidlingsarbeid knyttet til arbeidet med BRUDD-prosjekter. Det forslås også konkrete grep for å sette museene i bedre stand til å håndtere utfordringene. Avhandlingen er et bidrag til så vel forskningsfelt som praksisfelt, og fører seg inn i pågående nasjonale og internasjonale diskusjoner i museumsfeltet.

Publikasjoner

Vest-Agder-museet har i 2014 overtatt publiseringsvirksomheten til Vest-Agder fylkeskommune, og i denne sammenhengen lagt til rette for den nye tredelte publikasjonsserien *Kulturhistoriske refleksjoner*. Den nye publikasjonsserien består av tre publikasjonsformater som strekker seg fra vitenskapelige til populærvitenskapelige publikasjoner. Den første boka i serien var samtidig museets årbok 2014 og handlet om tyske forsvarsverk på Agder og er skrevet av museets militærhistoriker, Endre Wrånes. I boka med tittelen *Tysk invasjonforsvar på Agder 1940-1945* gis for første gang en samlet framstilling av hvordan okkupasjonsmakten bygget festningsanlegg langs Sørlandskysten, og hvordan landsdelen skulle forsvares i tilfelle en invasjon. I tillegg har to av museets konservatorer bidratt til praktverk om 1814 med tittelen *De kom fra alle kanter – eidsvollsmennene og deres hus*. Bokprosjektet ble initiert og ledet av Riksantikvaren, som i forbindelse med Grunnlovsjubileet 2014 har initiert et samarbeid med fylkeskommunene og museene i hele Norge. Ved Lista museum ble det i samarbeid med Museets venner utgitt en egen årbok med artikler med lokalhistorisk innhold. Avdelingslederen har i tillegg månedlig levert små artikler til Månedsmagasinet i Listerregionen, og skrevet artikkel om redningsarbeidet på kysten i magasinet *Kysten 3/2014*. Videre har han publisert en artikkel om Kaperbyen Farsund i boka *Med rett til å kapre*. I Redningsselskapets blad, *RS- Magasinet* var det en stor artikkel om Østhassel redningsstasjon i høst.

Forsknings- og dokumentasjonsprosjekter

Flere forsknings- og dokumentasjonsprosjekter ble gjennomført i 2014, og av større prosjekter kan det her nevnes følgende:

- Regionkonservator ved Mandal museum utførte grundige studier i arbeid med utstillingene *Tidemand i hjembyen* og *En romantiker i krig*. Det gjaldt både tekster til utstillingene, men også artikler om Adolph Tidemands familie.
- I november ble det gjennomført dokumentasjonsarbeid ved film- og lydopptak med kjentmann og giver Oskar Frostestad i Frostestad mølle, som nå tilhører Sjølingstad Uldvarefabrik.
- Museets konservator med ansvar for industrihistorie har opprettet tett kontakt med Roald Skibsrud og dokumentert samlingen som museet skal overta i fremtiden.
- I regi av Vest-Agder fylkeskommune har tre av museets ansatte deltatt på et EØS-prosjekt med Fredskirken i Swidnica. Deltakelsen var knyttet til arbeidet med Gimle-boksamlingen, og har i 2014 ført til en tredagers tur til Polen samt flere møter om videre samarbeid og fremtidige prosjekter.

Tysk invasjonforsvar på Agder 1940 - 1945

«Die Hauptkampflinie ist die Küste!»

Endre Wrånes

Under 2. verdenskrig fryktet tyskerne en alliert invasjon av Norge. Det ble satt i gang utbygging av forsvarsverk i et omfang som er uten sidestykke i norsk historie. I 1941 startet anlegg i Kristiansandsdistriktet beskrev utbyggingen slik i 1944:

«Under krigen har vi bygget stillinger med løpegraver og en eller flere mannskapsbunkere på et utall av forskjellige steder i byens nærhet og i distriktet. Mange av disse er nedlagt og noen sågar sprengt vekkt igjen. Flere er gjenstand for stadige forandringer da alle tyske byggesjefer har ett fellestrekk; de må absolutt forandre og forbedre sin forgjengers arbeid. Ofte begynnes på ny plass for den gamle er ferdig og arbeidene forandres stadig under byggingen, som regel etter hver inspeksjon av nye offiserer. Planløshet, rot, kaos og forvirring er det som mest preger den tyske byggeledelse for våre byggeplasser. Stadig skiftning, cirka hver 3-4 måneder, av byggesjef og Dienststelle er en medvirkende årsak til dette. To tyske offiserer har aldri samme syn på saken strategisk eller militært.»

VESTAGDERMUSEET

Stiftelsen Arkivet

Forskernettverk Agder

Vest-Agder-museet er med i Forskernettverk Agder sammen med Universitetet i Agder, Statsarkivet i Kristiansand og Aust-Agder kulturhistoriske senter. Forskernettverket arrangerer det årlige Agderseminaret og ett til to halvdagsseminarer og står bak en årlig publikasjon. I 2014 ble det holdt et halvdagsseminar om regionale forskningsoppgaver ved Statsarkivet i Kristiansand. Seminaret samlet over 30 deltakere, og Vest-Agder-museets direktør var en av innleiderne. Årets Agderseminar hadde tittelen *Selvstendighet og nasjonsbygging 1814-2014* og ble holdt på Aust-Agderkulturhistoriske senter i Arendal. Vest-Agder-museet var medarrangør for seminaret som samlet rundt 60 deltakere, og museets formidlingsansvarlig bidro med et foredrag.

STØTTE OG TJENESTER TIL EKSTERNE AKTØRER OG MUSEER

Prosjektmidler til ubemannede museer i Vest-Agder i 2014

Vest-Agder-museet hadde 200 000 kroner til utdeling i prosjektmidler til museer uten fylkeskommunalt driftstilskudd i 2014. Ved søknadsfristens utløp var det kommet inn tolv søknader om økonomisk støtte på i overkant av 400 000 kroner. Til sammen fikk ni prosjekter i sju kommuner tilsagn om tilskudd. Denne gangen var det hovedsakelig formidlingsprosjekter det ble søkt støtte om. I tillegg ble det satt av en sum til kursvirksomhet.

Søker	Prosjekt	Sum tildelt
Det gamle posthuset	Brosjyre	6500
Kulturtorvet, Lindesnes	Grunnlovsjubileet. Utstilling og barneaktiviteter	23 000
Lindesnes Kystkultursenter	Pedagogiske tiltak og nye websider	25 000
Lista forsvars-historiske forening	Etablering av nye utstillingselementer i hangaren på Lista flyplass	25 000
Lista naturmuseum	Glass til montere	10 000
Lyngdal kultursenter KF/ Lyngdal dyrskue	Etablering av utstillinger	25 000
Minne Åseral	Filmprosjekter	25 000
Porsmyr bygdetun	Diverse aktiviteter og tiltak	35 000
Søgne zoologiske	Utstillingsmontere	15 000
Avsatt til kurs		10 500
Totalt		200 000

Tjenester til eksterne samarbeidspartnere og museer

VAM yter også råd og faglig bistand. Tjenesten er gratis og er i tillegg til museer tilgjengelig for lag og foreninger og andre som arbeider med kulturhistorisk materiale og formidling. I 2014 var VAM involvert i prosjekter ved Lyngdal kultursenter KF/ Lyngdal dyrskue og Minne Åseral kultursenter. Museet har også gitt råd og veiledning i bygningsvern- og restaureringsprosjekter.

Museet tilbyr utlån av utstillingsutstyr og utskriftstjenester til sterkt reduserte priser til andre museer og samarbeidspartnere. I 2014 har VAM lånt ut utstillingsvegger til Kristiansand kulturskole samt utført utskriftsjobber for bl.a. Minne Åseral kultursenter og Stiftelsen Hestmanden. Vi har også levert ulike fototjenester til eksterne aktører. I 2014 har vi fotodokumentert et verneverdig bygg i Store Elvegata i Mandal, digitalisert boksamling ved Kristiansand katedralskole Gimle og fotografert skolens bibliotek for fylkeskonservatoren. Videre er Kristiansand kommunes DVD-er med tidligere digitaliserte, historiske filmer systematisert.

DIGITALE BILDER I AGDER (DBA)

Digitale Bilder i Agder (DBA) har i 2014 hatt fotograf Arve Lindvig ansatt i en stillingsressurs på 50 %. DBA hadde 16 medlemmer ved utgangen av året. Totalt er det publisert 2685 nye bilder på dbva.no. i 2014. Antall bilder på nettstedet ved inngang til 2015 er nå 39 877.

Med tilknytning til DBAs bildebase, har det i løpet av 2014 blitt opprettet 137 nye kundemapper, som inneholder et bildeutvalg på rundt 740 bildefiler. Kundehevendelsene har kommet via telefon og rundt 90 e-poster. Fra dette utvalget er det blitt levert ut nærmere 400 bilder til kunder. Av større prosjekter kan nevnes fotograferingen av den historiske boksamlingen på Katedralskolen Gimle i Kristiansand og malerisamlingen på Gimle Gård. Mer 2000 av Statsarkivet i Kristiansands bilder har blitt scannet og tilrettelagt med metadata for senere publisering.

Ellers ble det holdt et kurs i bruk av FotoStation. Styringsgruppemøter ble avholdt i juni og november.

Vest-Agder-museet IKS
Odderøya 17
4610 Kristiansand
www.vestagdermuseet.no

VESTAGDERMUSEET

VI FORTELLER DIN HISTORIE

ÅRSMELDING 2014